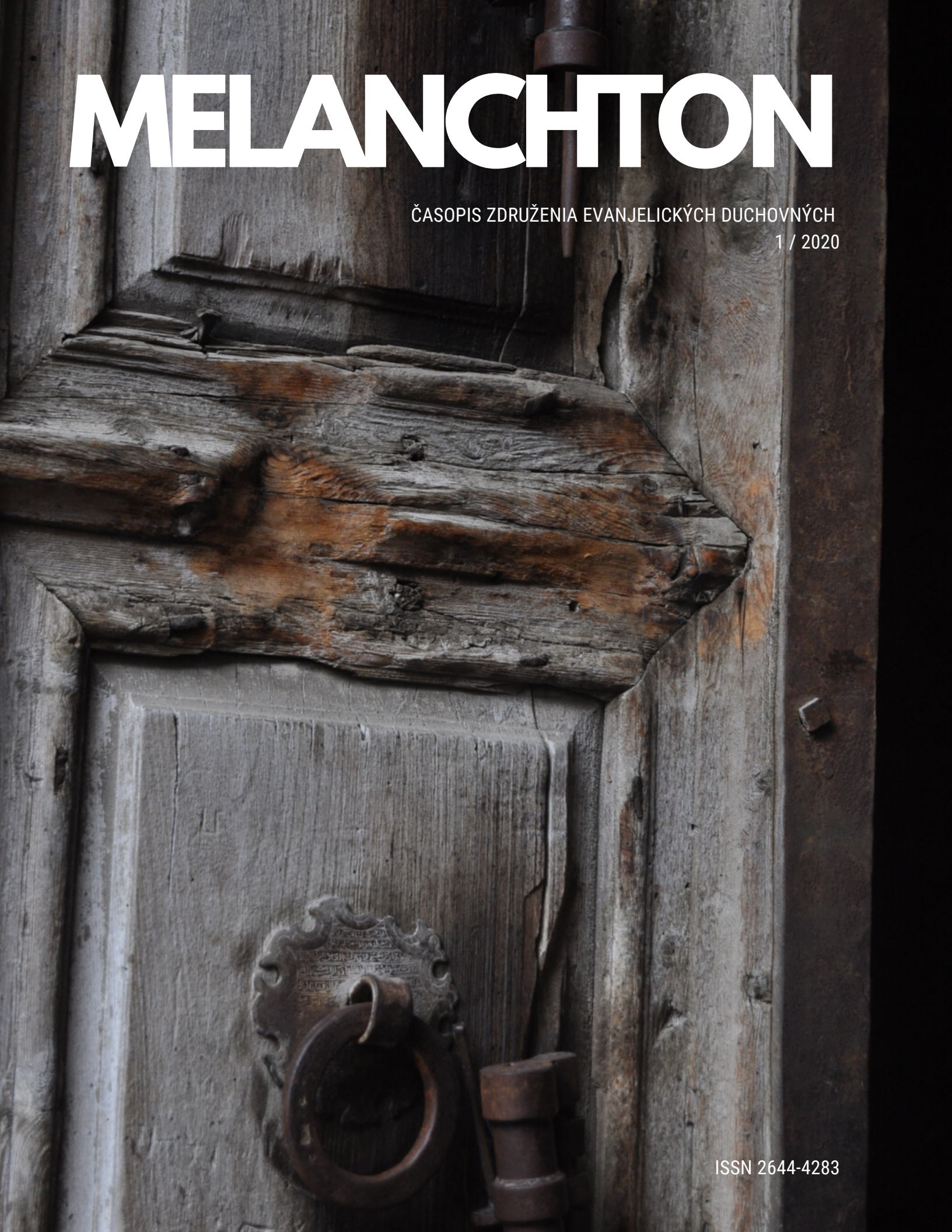

MELANCHTON

ČASOPIS ZDRUŽENIA EVANJELICKÝCH DUCHOVNÝCH

1 / 2020

ISSN 2644-4283

obsah

- 03** Jan Oslík: Zavírené zamyslenie (úvodník)
- 04** Martin Riecky: Bezpečný bunker (homília)
- 07** Jerguš Olejár: Martin Luther v čase epidémie
- 11** Jaroslav Pechar: Co tak dělá fařář ...
- 16** Natália Kacianová: Čo prináša žiaľ ... a čo nám pomáha nájsť radosť po strate blízkeho človeka
- 19** Ján Bunčák: K zákonu o financovaní cirkví
- 21** Martin Šefranko: Čo užitočného pripomínajú veriacim ateisti
- 27** Jozef Pacek: Spoločenstvo duchovných Zvolenského seniorátu
- 29** Roman Porubän: Vznik slovenského štátu, židovská otázka a Evanjelická cirkev (pokračovanie)
- 34** Libor Bednár: Tipy na čítanie

Impressum

Melanchton – spravodaj Združenia evanjelických duchovných ECAV na Slovensku

Vychádza: nepravidelne pre vnútornú potrebu ZED

Redakčná rada: Libor Bednár, Branislav Kováč, Eva Oslíková, Martin Riecky, Martin Šefranko – zodpovedný redaktor

Adresa redakcie: Martin Šefranko, Legionárska 6, 811 07 Bratislava, e-mail: sefrankom@gmail.com

Grafická úprava: Jan Oslík

ISSN 2644-4283

Zavírené zamyslenie

Jan Oslík, farár v Modre

Najaktuálnejšou témou týchto dní je koronavírus. Dennodenne prichádzajú nové správy, štatistiky, analýzy, opatrenia. Ľudia sa mobilizujú, pomáhajú si, učia sa rešpektovať jeden druhého. V rámci preventívnych opatrení sa dočasne zrušili verejné zhromaždenia – kultúrne, športové a prirodzene aj bohoslužobné. Hľadali sme alternatívne riešenia a ukázalo sa, že tých možností je pomerne veľa a – to priznávame s ťažkým srdcom – sú v mnohých prípadoch dokonca efektívnejšie, ako klasický formát bohoslužieb. Jednu takúto nedeľu boli vysielané služby Božie v Rádiu Modra, počúvateľnosť rádia bola prinajmenšom jedna z najvyšších, podarilo sa nám dokonca preťažiť sieť. Argumentujeme síce tým, že na službách Božích je dôležité spoločenstvo, ale povedzme si úprimne – ono nám to ani v tých kostoloch celkom nefunguje. Sedíme vedľa seba, spolu spievame, modlíme sa, počúvame. Ešteže máme to podávanie rúk, inak by sme sa často rozchádzali bez akéhokoľvek kontaktu. Byť na jednom mieste ešte nemusí byť automaticky spoločenstvo. Ľudia často sedia vedľa seba a predsa sú si vzdialení. Vírus nás, naopak, dokázal spojiť. Ľudia šili rúška na tvár nielen sebe aj iným, boli ochotní si navzájom pomôcť s donáškou nákupov a liekov, v cirkvi sme sa spojili a zjednotili na modlitbách. To, čo sme neboli schopní a ochotní urobiť z vlastného rozumu a vôle, dokonca ani z ľudskej lásky a kresťanskej viery, urobila tá malá vírusová potvora.

Vírus nám ukázal aj ľudskú bezmocnosť a slabosť. Už dlho sme sa tvárili ako bohovia, žili sme v ilúzii, že všetko je v našich rukách, že sme schopní zabezpečiť fungovanie sveta. Vírus všetko rozbil – ohrozil nielen zdravie, ale aj ekonomiku. Bral to, čo ľudia kladli na prvé miesto – zdravie a peniaze. A v cirkvi nám vzal tiež to, na čom sme si zakladali – bohoslužby a aktivity, predpisy a poriadky a ukázal nám, že to nie je v našich rukách, že to nie je o tom, ako pekne a dokonale to urobíme. Že je tu niekto iný, kto buduje a dáva vzrast. Keď sme nevedeli v pokore pokľaknúť, dal nás do kolien vírus.

Ešte niekoľko ďalších vecí by sa dalo spomenúť a niektoré možno ešte objavíme časom. Ak sa takto dokážeme na udalosti pozeráť. Ak sa z toho niečo naučíme. Ak sa zmeníme. Ak nie, tak to všetko bude len pohroma, ktorá sa prehnala svetom a my budeme našim vnúčatám rozprávať ďalšiu ilúziu, ako sme zvíťazili nad príznakom s menom COVID – 19 a bude to znieť, ako by sme porazili mimozemšťanov. A práve to bude naša porážka. A naše prekliatie. Ale ak sa niečo zmení, ak dokážeme byť viac spolu aj bez hrozby, ak pochopíme, čo je v živote to podstatné, ak aspoň trochu zostúpime z trónu a dokážeme byť aspoň trochu pokornejší, ak nám zostane aspoň kúsok tolerance a rešpektu, ktoré si teraz dokážeme preukazovať, tak sa z tohto všetkého môže stať požehnanie.

HOMÍLIA

BEZPEČNÝ BUNKER

ThDr. Martin Riecky, zborový farár v Leviciach

Kto v skrýši najvyššieho prebýva a odpočíva v tôni Všemohúceho, ten vraví Hospodinovi: Moje útočisko, môj hrad, môj Boh, ja v Neho dúfam. Lebo On vytrhne ťa z pasce lovca, od zhubného moru. Peruťou svojou prikryje ťa a nájdeš útočisko pod Jeho krídlami, Jeho vernosť je štítom a pavézou. Nočného postrachu nemusíš sa báť, ani strely, ktorá lieta vo dne, ani moru, ani náказы, čo na poludnie pustoší.

Keď som bol malý chlapec, spolu s ďalšími priateľmi sme si stavali tajné skrýše a bunkre. Moje detstvo som prežíval v 80. rokoch 20. storočia. V týchto bunkroch sme sa hrali na vojakov. Jedni boli dobrí a tí druhí zlí. Tí dobrí to boli ruskí vojaci a tí zlí boli nemeckí vojaci. Každý z nás chcel byť tým ruským vojacom – partizanom, ktorý má svoju skrýšu, svoj tajný bunker spravený v horách. Tam sme sa ukryli, aby nás nepriatelia, čiže Nemci nenašli. To boli také naše detské hry. Skrýša – či bunker predstavoval pre nás miesto bezpečia, v ktorom sme chránení od všetkého zlého.

Keď žalmista napísal 91. žalm, tiež v ňom hovorí o skrýši, o bezpečnom hrade. Ľudia žijúci v jeho dobe tomu veľmi dobre rozumeli. My na Slovensku žijeme už 75 rokov v mieri, nezažili sme, alebo nezažívame žiadnu vojnu. Ani presne nevieme, čo by to všetko obnášalo. Možno ešte generácie mužov, ktorí kedysi absolvovali povinnú vojenskú službu, by si to vedeli predstaviť trochu reálnejšie.

Ľudia žijúci v žalmistovej dobe tiež prežívali rôzne vojnové konflikty. Bolo úplne bežné, keď prišli cudzie vojská, ktoré krajinu vydrancovali. Mužov pozabíjali, ženy znásilnili, deti odvieďli do otroctva. Domy vyrabovali, úrodu na poliach zničili. Človek si nebol istý, či si zachráni svoj holý

život. Preto hľadali nejakú skrýšu, útočisko, kde sa mohli skryť, kde by boli v bezpečí. V stredoveku sa budovali kamenné hrady s mohutnými hradbami, kde sa ľudia v prípade vojny mohli ukryť. V čase tureckých vojen sa budovali podzemné chodby, kde sa naši predkovia ukrývali pred rabujúcimi tureckými vojskami. Útočisko, ochrana, skrýša – to bolo bezpečné miesto, kde sa ľudia schovali a nemuseli sa báť. Čiže každý čitateľ tohto žalmu rozumel, aké je potrebné a dôležité mať bezpečné miesto, bezpečnú skrýšu, bezpečný bunker. Žalmista hovorí, že pre veriaceho človeka je Hospodin takouto bezpečnou skrýšou. *Kto v skrýši Najvyššieho prebýva a odpočíva v tôni Všemohúceho, ten vraví Hospodinovi: Moje útočisko, môj hrad, môj Boh, ja v Neho dúfam.* Veľmi dobre tomu rozumieme pri rôznych problémoch života, ktoré prežívame. Niekedy si nad životom zúfame. Potrebujeme bezpečnú pôdu pod nohami, keď sa náš život otriasa v základoch. Vtedy si môžeme uvedomiť, že nech sa deje čo sa deje, Pán Boh je s nami. Krásne to vyznal žalmista v 46. žalme: *Boh nám je útočiskom a silou, pomocou v súžení, vždy dosvedčenou. Preto sa nebojíme, keby sa aj prevrátila zem a vrchy klátili sa v srdci mora. Nech hučia, nech sa penia jeho vody, Hospodin mocnosť je s nami, hradom prepevným je nám Boh Jákobov (Ž 46, 1 – 4).*

Pán Boh má vždy všetko pod kontrolou. Aj keď sa nás niekedy zmocní strach. Pán Boh je s nami a pomáha nám. Drží nás pevne vo svojich rukách. Nikto nás z Jeho pevných rúk nevytrhne.

Martin Luther si v problémoch života rovnako uvedomoval, že Hospodin je pevným hradom, do ktorého sa môžeme ukryť. Pretože ako Biblia hovorí, diabol obchádza ako revúci lev, hľadájúc koho by zožral. Počujeme jeho rev, vidíme jeho vycerené zuby. Kto nás zachráni? Naše ľudské snaženie? Nie, jedine Kristus Boží Syn. Ten

zachránil svet, iného Boha niet, On napokon zvíťazí. Tak to zaznačil Luther v našej evanjelickej hymne. Ako svedectvo svojho vlastného života, ktoré bolo autentické. Rovnako to môžeme prežiť aj my vo svojom živote, ako skutočnosť, ako pravdu. Že naša skrýša, náš úkryt je v Hospodini a Ježiš Kristus

je naša ochrana pred všetkým zlom tohto sveta. Žalmista v dnešnom 91. žalme hovorí o tom, pred čím nás Pán Boh chráni: *Lebo On vytrhne ťa z pasce lovca, od zhubného moru. Peruťou svojou prikryje ťa a nájdeš útočisko pod Jeho krídlami, Jeho vernosť je štítom a pavézou. Nočného postrachu nemusíš sa báť, ani strely, ktorá lieta vo dne, ani moru, ani nákazy, čo na poludnie pustoší.*

Pán Boh nás môže ochrániť aj pred epidémiou. Toto nám je dnes veľmi živé, pri pohľade na koronavírus, ktorý sa rozširuje po celom svete. Tých celosvetových epidémií bolo však v minulosti dosť. Od staroveku až cez celý stredovek sa ľudia báli epidémie moru, ktorý

nazývali aj „čierna smrť.“ Napríklad morová rana pustošila Európu v 16. storočí a podľahlo jej 34 miliónov ľudí, čo bola polovica vtedajšej populácie obyvateľstva Európy. Iným ochorením bola cholera, ktorá pustošila Európu v 19. storočí.

Po skončení 1. svetovej vojny sa celým svetom prehnala pandémia tzv. španielskej chrípky, ktorá si vyžiadala smrť 500 miliónov ľudí po celom svete, čo boli vtedy 3 % svetovej populácie. Mnohí ľudia podliehali panike. Kto by nemal

obavy? Kto by si neprial koniec týchto strašných epidémií? Žalmista hovorí, že sa báť nemusíme, lebo Hospodin je naša skrýša, naše útočisko, v Neho ľudia dúfali, k Nemu sa modlili o pomoc.

Toto robme aj v súčasnosti. Pán Boh má pod kontrolou aj súčasnú pandémiu koronavírusu.

Možno sa niekto spýta: Prečo to prišlo? Má to svoju duchovnú príčinu? Hnevá sa na nás Pán Boh? My musíme povedať, že Pán Boh nepôsobí zlo. O Ježišovi čítame v evanjeliách, že nikdy hriechu neučinil a nebolo ľsti v jeho ústach (1. Pt 2, 22). Boh nechce naše zlo a ani ho nevytvára. On je našou ochranou, je našou hradbou je naším útočiskom. Ale niekedy tomu zlu otvorí hranice a dovoľí, aby sa na určitý čas šírilo. Nerobí to samovoľne, ale chce, aby sme sa nad tým zamysleli. Takto to bolo v prípade Jób, ktorý poznal utrpenie v tej najkrajnejšej podobe.

Keď o všetko v živote prišiel, nakoniec sa mu po celom tele vyhádzali vredy. Manželka ho nahovárala, aby sa teraz Bohu rúhal a zomrel. Jób vtedy vyznal: Dobré prijímame od Boha a zlé by sme nemali prijímať? (Jób 2, 10)

Nepýtajme sa, prečo musíme trpieť. Ale pýtajme sa, čo nám tým chce Pán Boh povedať. Pretože existuje ešte jeden horší vírus, ako je koronavírus. Ten vírus sa nazýva hriech. Ľudia sa vzdávajú svojej viery v Pána Boha. Ľudia Ho opúšťajú a nechcú Ho poznať. Toto je doslovne epidémia, ktorá postihuje naše ľudské srdcia. Epidémia samospravodlivosti. My dokážeme žiť aj bez Boha. My Ho vôbec nepotrebujeme. Bože, nezasahuj do nášho života.

Chcem nás teda povzbudiť k tomu, aby sme sa modlili. Našou jedinou a dokonalou obeťou je Pán Ježiš Kristus. Prorok Izaiáš o Ňom píše: *Ale On niesol naše nemoci, vzal na seba naše bolesti. My sme sa nazdali, že je zasiahnutý, Bohom bitý a strápený. Ale On bol prebodnutý pre naše priestupky, zmučený pre naše nepravosti. On znášal trest za náš pokoj, jeho jazvami sa nám dostalo uzdravenia* (Iz 53, 4 – 5).

Modlime sa za celý svet, ktorého sa zmocnilo sebestvo a egoizmus jednotlivcov, ako aj pomýlených politikov.

Modlime sa aj za naše Slovensko, aby bol Hospodin pre nás bezpečným úkrytom, bezpečnou skrýšou.

Modlime sa za hriechy našej krajiny, aby nám ich Pán Boh odpustil a nehneval sa na nás. Modlime sa, aby sme sa ako národ vrátili celým srdcom k Hospodinovi a kráčali s ním vo svojom živote.

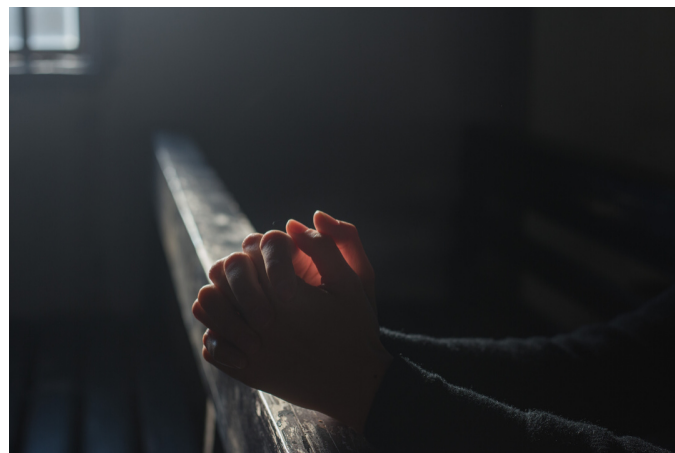
Každý večer od 20.00 – 21.00 h sa modlia kresťania z rôznych cirkví za odvrátenie nákazy na Slovensku.

Pridaj sa k tejto modlitebnej reťazi a modli sa aj ty v tomto čase, aby sa naplnili slová proroka Izaiáša: *Iste ti bude milostivý na hlas tvojho volania. Keď ho počuje, vyslyší ťa* (Iz 30, 19).

Nech je Kristova obeť na kríži našou pomocou a ochranou. Pred všetkými nákazami a pred každým zlom. Nech je On naším pokojom a potešením v každom čase.

AMEN.

POZVANIE K MODLITBÁM

Modlime sa za chorých a ich rodiny

Aby tí, čo onemocnili boli efektívne liečení a zároveň spoznali Ježiša Krista ako najlepšieho lekára.

Modlime sa za zdravotníkov

Práve oni musia byť každodenne vystavení rizikovým situáciám.

Modlime sa za farárov

Aby boli oporou pre veriacich aj na diaľku a aby boli aj oni pod Božou ochranou.

Modlime sa za dôveru

Božia ochrana je pri nás všetkých.

Modlime sa za múdrosť pre našich predstaviteľov

Aby boli ich rozhodnutia správne a premyslené.

Modlime sa za zastavenie šírenia vírusu

Jedine Boh dokáže jediným slovom zastaviť koronavírus.

Modlime sa za našu premenu

Aby sme sa stali pokornými a oddanými Bohu.

Modlime sa za Božiu pomoc

A takisto za požehnanie do každej situácie, v ktorej sa ocitneme my alebo naši blížni.

Martin Luther v čase epidémie

„...et habete nos in orationibus vestris, ut mortuos vivi“
(...i zachovajte nás vo svojich modlitbách, ako mŕtvych, ktorí žijú). [1]

ThDr. Jerguš Olejár, PhD, zborový farár v Rožňave

Dr. Martin Luther bol nielen odvážnym reformátorom cirkvi a veľkým teológom. V čase epidémie moru v 16. storočí sa osvedčil ako úžasný duchovný pastier a obetavý služobník, ktorý pomáhal blížnym nakazených epidémiou. Povzbudzoval i napomínal ďalších, aby neopúšťali blížnych v núdzi... Je to reformátorova málo známa odhodlanosť a zodpovedná starostlivosť o duše jemu zverených veriacich. Je to vzácny príklad odvážneho konania v časoch epidémií a hladomoru.

Akých Božích trestov – epidémií sa ľudia obávali v Lutherovej dobe? Okrem miernych epidémií najrozličnejších infekčných chorôb bol veľmi obávaný tzv. bubonický (zápalový) mor. Nazývaný bol tiež „Čierna smrť“. Táto nemoc spôsobovala smrť v horúčkach a opuchoch. Vyčíňanie „Čiernej smrti“ v hustejšie osídlených lokalitách malo katastrofálne dôsledky. Ostávali po ňom vyľudnené dediny, celé mestá ba i rozsiahle časti krajiny. Akonáhle mor vypukol, šírila sa panika a rástol teror. Luther zakaždým odporúčal lekársku pomoc a všemožné spôsoby ochrany a prevencie: vyhýbanie sa pobytu na morom zasiahnutých miestach, kontaktom s infikovanými ľuďom, prípadne útek z epicentra nákazy. „Tí však, ktorí majú zodpovednosť voči svojim blížnym, nech zostanú vo svojom úrade“, rozhlasoval Luther z kazateľnice. „Zložte svoju nádej na Pána“, kázal. „Nech každý ostáva vo svojom povolaní ku pomoci a podpore blížneho v núdzi. Neopúšťajte svojho blížneho“, povzbudzoval Luther.[2] Sám ostával

verný tomu, čo kázal. Aj keď sa v čase moru vysťahovala celá slávna fakulta z Wittenbergu, Luther ostal v meste. Nielen navštevoval chorých, ale vzal niektorých aj pod ochranu do svojho domu. [3]

Po vypuknutí nákazy Luther v r. 1527 píše z Wittenbergu list [4] G. Spalatinovi o rozsahu plagi. Túto epidémiu dáva do súvisu so snahou diavla o zničenie evanjelickej fakulty: „Nákaza tu vypukla, ale je skôr mierna. Avšak strach ľudí a ich utekanie pred ňou je značné. Ešte nikdy som nevidel takýto div satanskej moci, až tak mocne prestrašujúci každého. Samozrejme, teší sa, že takto dokáže prestrašiť ľudské srdcia a rozprášiť tak a zlikvidovať túto jednu univerzitu, ktorú nenávidí najviac zo všetkých, a jasné, že nie bez príčiny. Predsa však, za celý čas plagi až do dnešného dňa

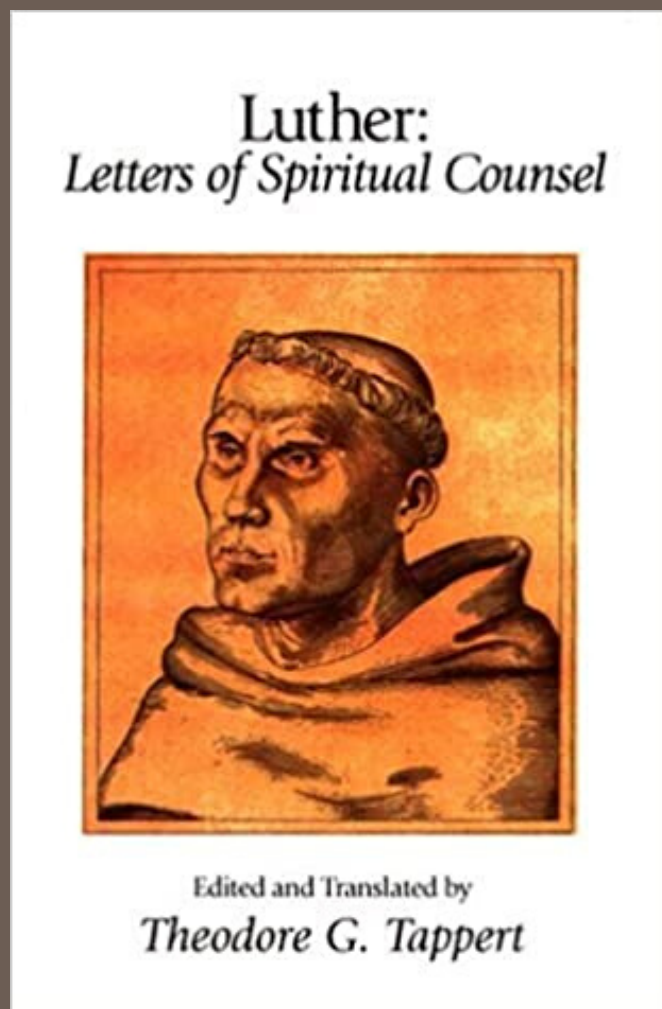
[1] WA Br, IV, 227; Tappert 1955, str. 228

[2] Z Lutherovej kázne z decembra 1538, Tappert 1955, str. 247-249

[3] Tappert 1955, str. 17

[4] WA Br IV, 232, 233

„Mám sa teda domnievať, že keď je v dome oheň, nikto z neho nesmie bežať von, a ani nikto sa nemá pokúšať zachrániť tých, čo sú dnu, pretože oheň je Božím trestom? Alebo ak niekto spadne do jazera, nemal by plávať, ale nechať utopiť seba samého ako Boží trest? No dobre, ak to dokážete urobiť bez pokúšania Boha robte tak, ale nechajte iných konať to, čo vykonať dokážu. A znova, ak si človek zlomí nohu, je zranený alebo dobytý, musí sa vyhnúť lekárskej pomoci a povedať: Je to Boží trest a tak vydržím to, kým sa to samo nezahojí? Zima a mráz sú tiež Božím trestom a človek môže na ne zomrieť. Prečo ale utekáš ku ohňu alebo do domu, keď ti je chladno? Bud' silný a stoj vonku na zime, kým sa neoteplí.“ [10]

[10] Tappert 1955, str. 235

V tomto liste teda Luther rozsiahlym spôsobom poukazuje na najrozličnejšie reakcie a vysporiadania sa so zlom v podobe epidémie. Hneď v úvodných častiach, so značným dôrazom Luther radí ako reagovať na zlo. Tvorí prehľad všemožných motívov a povinností, ktorými je človek vedený pri takomto prejave zla. Až v druhej časti, skôr ako súčasť záveru, Luther odpovedá na otázky súvisiace s pôvodom, vznikom, existenciou a prejavmi takéhoto zla:

„Hoci verím, že každá nákaza je, ako aj iné plagy, šírená medzi ľuďmi zlými mocnosťami, ktoré otravujú vzduch, alebo nejako inak pôsobia na dýchanie človeka a vpravujú smrteľný jed do tela človeka, jednako predsa, je to Božia vôľa i trest. Podľa toho by sme sa mali trpezlivo podriaďovať a riskovať naše životy v službe druhému. Ako hovorí sv. Ján: Pretože Kristus položil život za nás, my máme klásť svoje životy za blížnych. Ak choroba zasiahne terorom a strachom srdce niekoho, nech je takýto človek dobrej odvahy a nech sa posilní a upokojí tým, že bez pochybností je to diabol, kto je zodpovedný za tento strach, teror a horor. Diabol je natoľko zlý, že nielen neprestajne skúša usmrcovať a vraždiť, ale uvoľňuje svoju zúrivosť tak, že nás robí prestrašenými, ustráchanými kvôli smrti. Kvôli tomu, aby sa nám smrť zdala ako najhoršia možná vec, aby sme nemali oddychnutie ani pokoj v tomto živote a aby sme si mohli zúfať nad svojim životom. Takto sa snaží dosiahnuť, aby sme stratili nádej v Boha, aby sme si nepriali smrť a boli na ňu nepripravení, stali sa obklopenými tmavými oblakmi strachu a obáv, a aby sme tak zabudli a stratili videnie Krista. Aby sme opustili svojho blížneho v núdzi a zhrešili tak proti Bohu a blížnym. Toto je diablova túžba a cieľ. Ale keďže vieme, že takýto strach a teror sú diablovou hrou, mali by sme si o to viac nepriať byť ňou zasiahnutí...“ [11]

[11] Tappert 1955, str. 237-238

Co tak dělá farář...

Jaroslav Pechar, farář ČCE v Praze-Braníku

A co by dělat měl? Srovnávám zkušenost vesnického sboru v jihočeském Strmilově a nyní získávám zkušenosti v pražském Braníku. Kdysi před mnoha lety se mne zeptal můj agnostický švagr (majitel prosperující poradenské firmy), čeho chci jako farář dosáhnout. Co je mým cílem. Nebyl jsem schopen odpovědět a tak jsem požádal některé kolegy, aby mi popsali svůj cíl. **Čeho chtějí jako faráři dosáhnout?** Odpověděl mi tenkrát akorát Hynek Tkadleček, že **by chtěl šířit radost.**

Přivlastnil jsem si tento jeho cíl a je pro mne dodnes velmi důležitý. Rozhodně mi ale na danou otázku neodpovídá vyčerpávajícím způsobem.

Tehdy jsem si pro svoji strmilovskou práci formuloval cíl takto: „**Každý člověk** ve Strmilově **musí mít nějaký pozitivní zážitek s evangelickým sborem.**“ Nejlépe osobní, ale klidně i tak, že to bude rodič spokojeného dítěte. Chápal jsem antiklerikalismus jako klíčovou překážku pro misii. Byl konec 90. let, éra porevolučního nadšení byla pryč. Vybudování pozitivního pohledu na církev mi připadlo jako nutný odrazový můstek pro cokoliv dalšího, explicitněji misijního.

Pro práci ve Strmilově mě fakulta připravila v jednom dost zásadním pohledu: Co si neudělám, to nemám. Počínaje bohoslužbami, přes biblické hodiny, pastorece, přípravy na křty, confirmace, svatby, pohřby, farářskou úředničinu a tak až po jakoukoliv jinou aktivitu, kterou farář dělá. Naštěstí na malém zcela sekularizovaném městečku u rakouských hranic, má farář tolik práce, kolik jí chce mít. Pán Bůh vysoko, Synodní rada daleko, i k seniorovi je to 60 kilometrů, takže netřeba se křečovat. Postupně jsme rozjížděli dětský letní tábor a vánoční hru dětí, přibyl časem puťák a velikonoční divadlo pro mládež. Někaké ty kroužky ve školách, povídání se školkovými dětmi o Vánocích a Velikonocích. Dětská hudební skupina koncertující v obci a okolí. Betlémské světlo. To už běžela YMCA, kterou jsme založili, takže přibýlo dost papírování okolo grantů, ale zároveň s tím kroužky hry na kytaru, které na faru přivedly postupně desítky dětí. Snažil jsem se být aktivní ve spolupráci s Městským úřadem (dělal jsem obecní noviny, hrál na vítání občánků, s katolickým kolegou jsme světili obecní praporek a tak) a přineslo to výborné vztahy a odtud pak nějaké peníze na práci s dětmi a materiální a lidskou pomoc k nezaplacení, jako třeba traktor s valníkem, obecního zaměstnance s křovinořezem na evangelický hřbitov a tak.

Leč...

**"Každý člověk
musí mít
nějaký pozitivní
zážitek
s evangelickým
sborom."**

Kvalita faráře se nepozná podle toho, co dělá, ale co po něm zůstane, když odejde. S pocitem promarněné příležitosti se

ohlížím za těmi třinácti lety ve Strmilově jako za roky plnými nadšeného aktivismu, kde se mohu utěšovat snad jen tím, že jsem pouštěl chléb svůj po vodě a teď mohu dumat a doufat, že ho někdo najde, nebo ho aspoň sežerou ryby, dříve, než se docela rozmáčí a nezbude z něj vůbec nic.

Cíle nejspíš dosaženo bylo, jen si ale nejsem jist, že to byl dobrý cíl. Tím jsou ovšem zásadně zpochybněny i kroky, které k tomuto cíli vedly.

Pak jsem začal působit v Braníku a pravidelnou součástí stesků na mého předchůdce bylo, že se do ničeho moc nezapojoval. Velmi vysoko lidé hodnotili připravenost kázání a biblických hodin.

S pochopením a obdivem hodnotili jeho práci na dětské onkologii a v diagnostickém ústavu pro mládež. S lehkou

rozmrzelostí ale již hodnotili jeho literární aktivity, které nevnímali jako službu sboru. A pak to jelo... Nechodil na mládež, kde se schází deset, dvacet, někdy i třicet lidí. Bez jeho přítomnosti běží setkání mladšího dorostu, staršího dorostu i dorostové výpravy. Nechodil na žádnou z pěti skupinek, které se schází po bytech. Přestal psát Vánoční hry, kde hraje čtyřicet dětí a musí se hrát třikrát, aby se diváci vešli. Nejezdí na sborovou dovolenou (přes 100 lidí), ani na jeden z letních táborů (jeden pro třicet malých, druhý pro dvacet velkých dětí), na žádnou z dvou až třech vodáckých akcí, které se konají v létě. Na jeho hlavu padá i to, že se zásadně odmítal angažovat v jakýchkoliv seniorátních či celocírkevních grémiích a důsledně odmítal i žádosti o přednášky na jakýchkoliv církevních akcích bez ohledu na věkovou generaci. Ke konci svého působení už nechodil ani na staršovstvo. Prostě farář děs a běs...!

Strmilovský sbor se potácí na hranici přežití, branický žije a vzkvétá. Jak to? První odpověď, která mne napadla, byl odkaz na charismatickou minulost Braníka z počátku 90. let. Sám jsem ji zažíval – byť jako oponent – z pozice vedoucího mládeže. Jen pro zajímavost, ta čítala dva lidi, zatímco na setkání „skupinek“ bývalo tak kolem 30 – 40 lidí. Jenže Strmilov si také prošel charismatickou obnovou. Podle vzpomínek pamětníků dokonce i s „torontským požehnáním“, kdy se ve sborové místnosti štekalo a mňoukalo. „Rozvlažení“ se ale nedostavilo. Byla to doba tuhé normalizace, což jistě přispělo k tomu, že v té době ve Strmilově skončila setkání mládeže i biblické hodiny. Poučení ale zůstává – **oživení sborového dění nedosáhneme prostě tím, že si pozveme charismatiky, aby nám to probudili.**

"Kvalita farára sa nepozná podľa toho, čo robí, ale čo po ňom zostane, keď odíde."

Nějakou vyčerpávající odpověď nemám, ale něco přece jen ano. **Chyba byla ve špatném cíli a tím pádem nejspíš i v prostředcích, které k němu měly vést, z nichž nejpodstatnějším postojem bylo, že já to všechno udělám nejlíp. Že když už náhodou někoho pověřím, aby něco udělal, tak mu musím stát za zadkem a když to nebude dokonalé, tak to udělám za něj.** Je to ta věta na začátku, že co si neudělám, to nemám. Zřetelně jsem to začínal poznávat na táborech. Jezdívalo třicet, čtyřicet dětí a já měl kliku na vedoucí, kteří se sami iniciativně ujímalí aktivity. Časem byli proškoleni v Červeném kříži, v kurzech vedoucích... S překvapením jsem zjišťoval,

že když jsem na celý den odjel z tábora s nějakým děckem k doktorům, tak všechno běží jako na drátkách i beze mne. Stojí za zmínku, že tábor je jedna z mála tehdejších aktivit, která pořád ještě běží.

Jak se s těmito poznatky poprat? Jak je popsat, aby se z nich člověk mohl poučit? A jsme konečně v tom, co vidím jako smysluplnou změnu ne tedy role faráře jako takové, ale snahy popsat tuto roli, pochopit ji v její šíři a umět pak popsat i jednotlivé aspekty.

Přes práci v ústředí YMCA jsem přičichl k něčemu, čemu říkám „manažerstina“. Je to jeden z možných popisů práce s lidmi. Je to čistě lidský popis a jako takový si zaslouží být zařazen do kategorie „moudrost světa“. Tedy něco, co si nezaslouží adorat, ale už dva tisíce let se stává, že děti světa jsou moudřejší než synové světla. Nepohrdl jsem teologickým vzděláním, protože si bez něj nedokážu představit práci na kázání.

Nepohrdl jsem zdravotnickým vzděláním, protože bez něj by bylo nezodpovědné jet s dětmi na tábor.

Nepohrdl jsem elementárním ekonomickým vzděláním, protože bych bez něj nedokázal podat daňové přiznání.

Na právní otázky se chodím ptát právníků, protože žádné právníkové vzdělání nemám.

Pro popis i řešení mnoha situací by se mi hodilo manažerské vzdělání.

Vybavila mne k tomu fakulta? Dal mi k tomu něco vikariát? Ne. Úkolem fakulty to rozhodně ani není. Ve vikariátu by se něco takového objevit mohlo, ale minimálně v našich časech se nic takového neobjevilo. Potud se domnívám, že práce faráře je činnost, která v některých ohledech vyžaduje specificky manažerské dovednosti, ale svým zaměstnancům církev toto vzdělání neposkytuje.

To, co (kupříkladu!) odlišovalo můj strmilovský a páně Rejchrtův branický přístup, byla **standardní manažerská dovednost „delegace pravomocí“**. Něco, co běžně děláme, když sice jako statutární zástupci za sbor neseme právní zodpovědnost, ale účetnictví necháme dělat někoho jiného. Tady je nám to jasné, v řadě jiných případů holt někdo má schopnost delegovat pravomoci od Ducha

svatého, my ostatní se ji musíme učit. Rozumějme si, nehoruji ani náhodou proto, aby se z faráře stal manažer. Farář se nemá stát psychoterapeutem, nemá se stát ekonomem, nemá se stát právníkem – byť naše práce má nějaký psychoterapeutický, ekonomický či právníkový rozměr. Právě tak se nemáme stát manažery, protože bychom okleštili naše farářské povinnosti o zásadní prvky související s duchovním rozměrem naší práce. Služba Slovem a svátostmi jak jsme se k ní zavázali

na prvních řádcích našich povolacích listin, má pramálo co společného s managementem a je nesmysl jejich obsah popisovat manažerskými termíny. Na stranu druhou ale naše práce (a stále jsem v rámci povolací listiny!) je v mnoha ohledech výsostně manažerská.

Tak jsem si zkusil popsat farářskou práci v jazyce manažerštiny.

Jak farář potřebuji nějaké znalosti, schopnosti, dovednosti. Znalosti se teoreticky naučím, schopnosti získám praxí, opakovanou praxí se z nich stanou dovednosti. Jedním slovem – **potřebuji nějaké kompetence**.

Kompetence dělíme na tvrdé a měkké. Bez tvrdých kompetencí tuhle práci prostě nejde dělat. Dejme tomu – tady jasně říká církevní zřízení, že farář musí mít ETF nebo nějakou jinou srovnatelnou vysokou školu. K tomu, abyste v ČCE mohli řádně sloužit Slovem a svátostmi, se neobejdete bez kompetencí, které Vám ETF dala. Tvrdou kompetencí pro vedení jednání staršovstva, sborového shromáždění či konventu je znalost Jednacího a volebního řádu. Hlasuje se nejprve o návrhu původním, pozměňujícím, doplňujícím, nebo opravném? A tady už mi ani ETF, ani vikariát kompetencemi nevybavily. Řada farářů je zároveň předsedou staršovstva a tudíž vede jeho schůzi. Mnozí jsou ve všemožných grémiích členové seniorátních výborů, synodálové. Neseme svůj díl zodpovědnosti za budoucnost sborů i církve. Vedeme sborová shromáždění. Jaké náležitosti musí být splněny, aby všechno proběhlo řádně a nezpochybnitelně? A to jsme pořád ještě v těch tvrdých kompetencích.

Pak je tu ale spousta tzv. měkkých kompetencí, které se neptají, jestli umíte řecky a hebrejsky, jestli nebloudíte v dogmatice, jak má být nakládáno s kartotékou členů sboru a jak se archivuje došlá pošta.

Měkké kompetence se ptají, jestli umíte jednat s lidmi, tedy mluvit s nimi i naslouchat jim. Jestli něco víte o nonverbální komunikaci. Jak odlišujete jednání s dětmi, s dospívajícími, s dospělými, s lidmi výrazně staršími než jste Vy?! Jak sdělujete informace, jak poučujete? Jsou lidé, kterým dokonce přijde líto prostě říct všechno, co o věci vědí, protože pak už se cítí zbyteční. Chtějí si nechat nějaké informace pro sebe jen proto, aby si sami ve svých očích připadali důležití, že oni vědí a my ne. To je běžný nedostatek v komunikační kompetenci a v kooperační kompetenci. Jak jsme na tom my? **Nekomplikujeme dosažení nějakého cíle jen proto, že se nám nechce prostě ukázat karty, či se nám dokonce prostě nechce jednat s nějakým konkrétním člověkem ve staršovstvu?**

Jestli si umíte organizovat čas, nebo všechno jako já honíte na poslední chvíli. Jaká je vaše sebekázeň? Prokrastinace je náročná milenka a já vím, kolik času mi zabere to, že si v půlce nedopsané věty nezbytně nutně musím jít uvařit kafe, otevřít a zavřít ledničku (ne, že bych si něco vzal) a zkontrolovat, jestli někdo nepíše na Facebooku. Mám mizerné kompetence k samostatnosti, tedy kompetence, která představuje schopnost pracovat soustředěně, vědomě a vytrvale na svém úkolu. Jak umíte přijímat nové informace a vůbec, jak reagujete na změněnou situaci. Do sboru se vám přistěhuje mladá rodina se spoustou dětí, ale s výrazně odlišnou zbožností. Zásadní změnou v životě církve je restituční zákon a odřezávání se od státní kasy. Teď mi ale nejde o tyto konkrétní věci! **Manažersky se ptám, jestli se ze změny hroutíme, nebo je pro nás naopak vzpruhou, impulsem.** Konečně se něco děje! S tím souvisí otázka, jak zvládáte stres, zátěž, krizi? Kdysi ve Strmilově mě v půl sedmé ráno probudil člen sboru, seřval mě za cosi jak malého hada a než jsem se stačil rozkoukat, tak byl pryč. Docela mi to v tu chvíli hnulo žlučí.

Co třeba celoživotní učení – myslíte, že znalosti a dovednosti, které máte z ETF, tak vystačí na celý život, nebo je nejen příjemné, ale přímo nezbytné číst novou teologickou literaturu? **Je farářský kurs otravná povinnost, příjemný okamžik setkání s přáteli, sbírka zajímavých povídaní nebo součást osobního růstu, ve kterém jsem otevřen nejen přijímání nových informací, ale i změně svých dosavadních názorů a postojů?** Nové dovednosti – ať si přihřeji polívčičku, tak to je třeba také

Facebook, Tweeter, kázání vyvěšovaná na sborových stránkách, nebo dokonce streemovaná na internet! Což není potřeba někdy staršovstvo o něčem přesvědčit? To je jedna z klasických měkkých manažerských kompetencí – **schopnost srozumitelně a jasně vysvětlit, o co mi jde a přesvědčit ostatní, že to je dobrý cíl**

a že by ho i oni měli přijmout z vlastní a podpořit mne v jeho dosažení. Dejme tomu

vymalovat kostel, protože už fakt vypadá olezle. Ale bude to stát dost peněz

a od „Jeronýmky“ jsme dostali loni na propálený kotel, takže letos nebude ani koruna. „Takže bratře faráři, Vy pořád chcete nějaký novoty, ale ten

kostel nebyl vymalovanej vod rekonstrukce v pětadesátém

a nikomu to od té doby nevadilo, až teď Vám!“ A co vymalovat

kostel – počkejte, až budete chtít na faru nová okna, protože ta stará dřevěná už jsou tak prohnílá, že se je bojíte otvírat.

Klasickou manažerskou kompetencí je **schopnost odlišit**

podstatné a podružné. Jak se modlil již Jakoubek ze Stříbra nad

Viklefovým spisy: „**Daj nám Bože vprostřed uhoditi!**“ **Dokázat včas**

rozpoznat v čem je problém a správně ho popsat. Pochopit příčiny

a následky. Když přišli v Braníku za mým předchůdcem charismatici

s požadavkem druhého křtu, bryskně rozpoznal, že problém je někde

**"Klasická a první
úloha manažera ve
vedoucí pozici –**

totiž stanovit cíl.

Čo vlastne chceme?

K čomu som tu ja

ako farár, k čomu je

tu môj zbor?"

jinde a mnohem hlouběji, než v této jednotlivosti, byť nad touto jednotlivostí bylo staršovstvo ochotno diskutovat hodiny.

Tak skončím tím, čím jsem začal. **Klasický a první úkol manažera ve vedoucí pozici – totiž stanovit cíl. Co vlastně chceme? K čemu tady jsem já jako farář, k čemu je tu můj sbor?** Tohle jsou pro mě klíčové otázky. Máte-li popsany smysl své existence, pak už můžete přemýšlet dál – co mám konkrétně dělat, abych se tomuto smyslu nezpronevěřil. Mohu podle toho poměřovat své plány do budoucna a hodnotit jejich smysluplnost. Mohu podle toho zhodnotit, co jsem už udělal. Bylo to dobré, nebo špatné?! Mám měřítko – totiž přispělo to k dosažení tohoto cíle?!
Třeba se k tomu jednou na staršovstvu také dostaneme.

So súhlasom autora je text prevzatý v Evangelického kalendáře 2020 (vydal Kalich, Praha 2019); zvýraznenie pasáží v texte – redakcia časopisu Melanchton

Čo prináša žiaľ' ... a čo nám pomáha nájsť' radosť' po strate blízkeho človeka

Mgr. Natália Kacianová, PhD., duchovná správkyňa v EZŠ v Martine

Päť fáz zomierania a žiaľu

Švajčiarsko-americká psychiatrička Elizabeth Kübler-Ross (1926–2004), priekopníčka v oblasti zomierania a smútenia a autorka publikácie O smrti a zomieraní (1969) popísala týchto 5 fáz zomierania a žiaľu:

1. Šok a popieranie
2. Hnev
3. Vyjednávanie
4. Depresia
5. Prijatie.

1. Šok a popieranie

Je to obranný mechanizmus, „prostriedok milosti“, zomierajúci alebo jeho rodina, si pripúšťa iba toľko pravdy, koľko v tej chvíli unesie. (To nie je pravda, že zomrel/a...) Pripustenie si reality smrti a straty je začiatkom bolestivého procesu, ktorý vedie k uzdraveniu. Šok a popieranie (lebo bolesť k nám ešte nedorazila). „Blahoslavení žalostiaci, lebo oni potešenia dôjdu“ (Matúš 5,4). Úspešné vysporiadanie sa so žiaľom predpokladá jeho vyjadrenie.

2. Hnev

Prejavenie hnevu znamená, že sme už dostatočne silní, aby sme si realitu straty dokázali pripustiť. Hnev je akýmsi mostom medzi ničím a niečím. Vo fáze popierania necítíme nič, vo fáze hnevu cítime aspoň niečo. Hnev sa prejavuje niekoľkými spôsobmi:

- hnevom voči osobe, ktorá zomiera (Prečo to vzdávaš? Prečo už nebojuješ?);
- hnevom voči iným ľuďom (napr. voči lekárom);
- hnevom voči sebe samému;
- hnevom voči Bohu (On to mohol zariadiť inak).

Hnev je skrytý nepriateľ. V čase izraelského zajatia v Babylone vznikol Žalm 137. Je v ňom skrytý hnev izraelského národa voči otrokárom v Babylone, kde Izraelci nechcú byť. Ako môžu Babylončania chcieť, aby sme tu, v zajatí, spievali piesne Hospodinovi?

„Pri riekach babylonských, tam sme sedávali a plakávali, keď sme sa rozpomínali na Sion. Tam sme si vešali citary na vrby. Lebo tí, ktorí nás zajali, žiadali od nás piesne, a tí, čo nás trýznili, spev radostný: Zaspievajte nám z piesní sionských! Ako sme mohli spievať pieseň Hospodinovu na cudzej pôde? Keby som zabudol na teba, Jeruzalem, nech uschne moja pravica. Nech sa mi jazyk prilepí o d'asnú, ak sa nebudem rozpomínať na teba, ak nevyvýšim Jeruzalem za vrchol svojej radosti. Hospodine, pripomeň synom edómskym deň Jeruzalema, keď hovorili: Zbúrajte, zbúrajte ho do základu! Dcéra babylonská, ty ničiteľka! Blahoslavený, kto ti odplatí za to, čo si nám spôsobil. Blahoslavený, kto tvoje deti pochytil a o skalú roztrieska“ (Žalm 137).

V žiali, ani pred sebou nedokážeme utiecť. A pred Bohom nič nedokážeme skryť. A ani nemusíme. Hnev značí, že už niečo cítime. *„Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil? Ďaleko si od mojej spásy, od slov môjho kriku! Bože môj, volám vo dne, ale*

Ty sa neozývaš, aj v noci, ale nemôžem sa utíšiť“ (Žalm 22, 2–3). „A o deviatej hodine zvolal Ježiš mocným hlasom: Éli, Éli, lama sabachtani? To je: Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil?“ (Matúš 27,46)

Nepochybujeme o Bohu, ale emócie nás prevalcujú a my sa hneváme. Boh nás vie prijať aj s hnevom a keď náš hnev prehrmí, potom dokážeme vidieť nezaslúženú Božiu milosť. Emócie dokážeme prejať pri tom, komu dostatočne dôverujeme.

Vo svojom smútku a hneve na Boha volá iba ten, kto v Neho verí. Prečo by sa inak namáhal hnevať (volať) na niekoho, o kom si myslí, že neexistuje?

3. Vyjednávanie

Vyjednávanie je dynamický proces, ktorý môže nadobúdať rôzne podoby:

- môžeme vyjednávať (dožadovať sa, prosiť, nástojiť na tom), aby náš blízky nezemrel. (Ak nezomrie, budem chodiť pravidelne do kostola);
- môžeme vyjednávať, aby sme zomreli (Bože, radšej si zober mňa /staršieho/, ako moje dieťa);
- namiesto neho môžeme vyjednávať, aby jeho smrť bola bezbolestná...

Vyjednávanie (chceme mať veci aspoň čiastočne pod kontrolou...).

4. Depresia

Depresia je reakcia na bezútešnú situáciu, z ktorej niet úniku. Depresia je často vnímaná ako niečo negatívne, ako niečo, čo treba čo najrýchlejšie prekonať. V skutočnosti je však depresia prirodzená obrana nervového systému a jej prítomnosť nám umožňuje adaptovať sa na niečo, čo v danej chvíli pokladáme za nezvládnuteľné. Depresia (žiaľ) dokáže veľmi vyčerpať. *„Vstaň a jedz, lebo máš priďalekú cestu pred sebou...“ (1. Kráľov 19, 1–9).* Cesta pred nami je dlhá a Boh

nám neukazuje, ako a kde sa skončí. Posiela nám však do cesty „anjelov“ s veľmi praktickými radami: „Vstaň, jedz a pi – obnov svoje sily, aby si vládol/a kráčať po ceste, ktorá je pred tebou.“

5. Prijatie

Prijatie sa mnohokrát zamieňa s pocitom: už som O. K., už som v poriadku. „Prijatie je vedomé rozpoznanie skutočnosti, že blízka osoba je (bude) telesne mŕtva a táto realita je trvalou realitou.“

Prijatie je vyrovnanie sa s prítomnosťou, ktorá už navždy zostane „iná“. Vo fáze prijatia otázky typu: „Prečo?“ (– odpoveď na ne pozná iba Hospodin) nahradia otázky typu: „Ako?“ (– ako sa vyrovnať so situáciou? Ako mám ďalej žiť?)

Nádej

„Nechceme však, bratia, aby ste nevedeli o zosnulých, aby ste sa nermútili ako ostatní, ktorí nemajú nádej“ (1. Tesalonickým 4,13). Smúť – ale ako ten, kto má nádej. Ako veriaci ľudia máme možnosť otvorenejšie žialiť, pretože náš žiaľ je

chránený nádejou v živého Boha. Nič na tomto svete – ani bolesť, ani smrť – nás neodlúči od Božej lásky v Ježišovi Kristovi: „Lebo som presvedčený, že ani smrť, ani život, ani anjeli, ani kniežatstvá, ani prítomnosť, ani budúcnosť, ani mocnosti, ani vysokosť, ani hlbokosť, ani nijaké iné stvorenstvá nemôžu nás odlúčiť od lásky Božej, ktorá je v Kristovi Ježišovi, našom Pánovi“ (Rímskym 8, 38–39). Môžem žialiť, lebo viem, aký je Boh a mám nádej v ňom.

Čo v žiali nepomáha...

- Potláčanie žiaľu;
- Porovnávanie sa s inými (Pozri, ona neplače...);
- Intelektuálne argumentovanie

Čo v žiali pomáha...

- Starostlivosť o svoje telo, pravidelná rutina, jedlo a spánok;
- Ľudská blízkosť, dotyk a pochopenie;
- Zdieľanie spomienok;
- Vyjadrenie svojich pocitov a myšlienok (napr. písanie si denníka...);
- Prijatie pomoci;
- Vypočutie.

„Prídu chvíle, keď bude situácia taká zlá, že si budeme myslieť, že s tým nemôžeme nič urobiť. Ale **vždy je možné niečo urobiť**, aj keby sme mali len s niekým posedieť a nechať ho plakať, aby nemusel plakať sám...” (H. S. Kushner)
„Radujte sa s radujúcimi a plačte s plačúcimi!“ (Rímskym 12,15)

Lutherova osobná skúsenosť so žiaľom

V r. 1542 zomiera jeho trinásťročná dcéra Magdaléna. Keď si je Luther istý, že už pre ňu niet záchrany, berie ju do náručia a rozpráva jej o tom, ako už čoskoro bude s Pánom Bohom. Magdalénka mu odpovedá, že odchod k Bohu jej vôbec nenaháňa strach. Luther sa za ňu modlí a usedavo plače. Svoj zármutok opisuje slovami:

„Moja drahá a milovaná dcéra Magdaléna sa zrodila do večného kráľovstva Kristovho a ja a moja žena by sme sa mali radovať, že jej odchod bol šťastný a jej koniec požehnaný. Sila prirodzenej lásky je však tak veľká, že sme toho schopní iba s veľkým sebazaprením, vzlykaním a nárekom srdca.“
„V duchu sa radujem, ale podľa tela som veľmi zarmútený.“

Lutherove predstavy o vzkriesení

K stavu zosnulých sa Luther skoro vôbec nevyjadruje. Pridrži sa toho, čo je isté – Kristova smrť na kríži, jeho pohreb a zmŕtvychvstanie pre MŇA – hovorí Luther. **Luther vyznáva, že je dôležité žiť a zomrieť v istote svojho spasenia.** Na otázku, či sa v nebi budeme poznať, Luther odpovedá: „Adam Evu nikdy nevidel. Keď sa však prebudil zo spánku, neopýtal sa Boha: Odkiaľ sa vzala a kto to je? Ale povedal: Toto je telo z môjho tela a kosť z mojich kostí. Ako vedel, že je to jeho žena? Pretože bol naplnený Duchom Božím a verne videl Boha. Takto si predstavujeme aj naše obnovenie v Kristovi. V budúcom živote poznáme svojich rodičov, aj jeden druhého, a dokonca ešte lepšie ako sa poznali Adam a Eva“ (Michael Albrecht: Sme žobráci /Martin Luther – o smrti a zomieraní/).

Poznámky prednášky 3.11. 2019 v Novom ev. kostole v Bratislave zapísal Martin Šefranko. Záznam z prenosu uvedenej prednášky je dostupný na:

<https://www.facebook.com/ecavsvami/videos/vb.802117486832775/2826875130656374/?type=2&theater>

K zákonu o financovaní cirkví

Ján Bunčák, predseda ZED, zborový farár v Trenčíne

Je priam neuveriteľné, že zákon č. 218/1949 Zb. o hospodárskom zabezpečení cirkví a náboženských spoločností štátom, ktorý nadobudol účinnosť 1. novembra 1949, s určitými obmenami v platnosti zotrval celých 70 rokov. Nahradil ho až zákon č. 370/2019 Z. z. o finančnej podpore cirkví a náboženských spoločností, ktorý do platnosti vstúpil 18. novembra 2019 a účinnosť nadobudol 1. januára 2020. Podľa prílohy č. 2 tohto zákona prijala v roku 2019 ECAV na Slovensku príspevok od štátu vo výške 4 858 489 €, čo predstavuje podiel 10,197 % z celkovej sumy príspevku zo štátneho rozpočtu jednotlivým cirkvám a náboženským spoločnostiam. Približne 78% (3 800 000 €) z tejto sumy bolo určených na mzdy a odvody pre zamestnancov z radov duchovných. Zvyšok na prevádzku biskupských úradov.

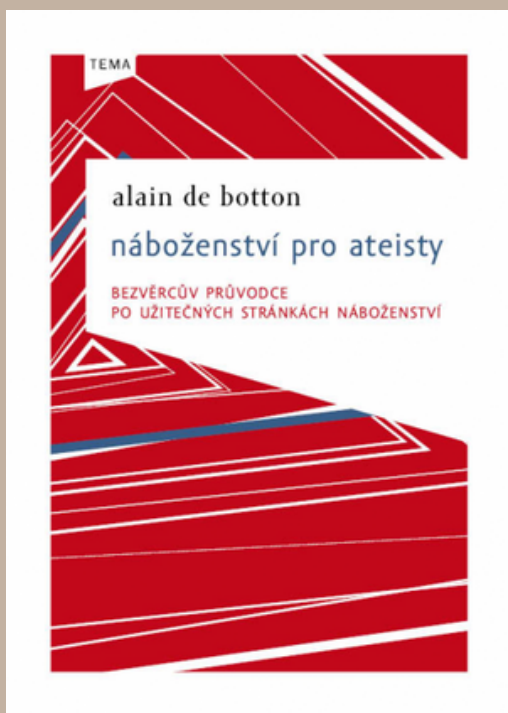
Nový zákon už cirkvám a náboženským spoločnostiam neurčuje, koľko finančných prostriedkov môžu použiť na mzdy duchovných a koľko na prevádzku biskupských úradov. Je na konkrétnej cirkvi, ako naloží s príspevkom od štátu. V posledných rokoch prišlo k pomerne razantnému nárastu minimálnej mzdy. To viedlo k rovnako razantnému nárastu mzdy (základná mzda bez hodnostných a kvalitatívnych prídavkov) duchovných, ktorí práve nastupovali do kňazskej služby. Ostatným narastali mzdy len veľmi pozvoľna, takže rozdiely medzi duchovnými v 1. stupni (0-3 odpracovaných rokov) a 11. stupni (nad 30 odpracovaných rokov) sa postupne zmenšovali. Ukazuje sa, že ak ECAV na Slovensku urýchlene nezmení systém financovania z vlastných zdrojov, o 2-3 roky by všetci duchovní museli poberať rovnakú (minimálnu) mzdu. Na rozdiely v odmeňovaní medzi začínajúcim kaplánom a farárom pripravujúcim sa na odchod do dôchodku by totiž cirkvi pri súčasnom modeli financovania žiadne prostriedky nezostali.

V plnej miere si uvedomujeme zložitost situácie, v ktorej sme sa ocitli. Komunistický režim nás zákonom z roku 1949 odučil podieľať sa na financovaní cirkvi. Bratia farári a sestry farárky v službe nad 30 rokov v skutočnosti od cirkvi za svoju prácu nikdy nič nedostali. Mzdu pred rokom 1989 dostávali z okresných úradov, neskôr im ECAV len preposielala príspevky od štátu, ku ktorým nič nepridala. Pridávať začala mladším definitívne od roku 2010, kde jej to nariaďoval zákon o minimálnej mzde. Je možné, že znevažovanie práce a nedocenenie práce duchovných má pôvod aj v tejto skutočnosti. Ľudia si totiž najmenej vážia práve to, čo ich nič nestojí, čo majú zadarmo. Je smutné, že zmeniť spôsob myslenia a uvažovania v oblasti financovania cirkvi sme nedokázali sami, ale prinútiť k tomu nás musí štát zmenou svojej legislatívy. Snáď ešte nie je celkom neskoro.

Čo užitočného pripomínajú veriacim ateisti?

Martin Šefranko, predseda ZED BAS, zborový farár Bratislava Legionárska

Voľne spracované z knihy: Alain de Botton: Náboženstvo pre ateistov – bezvercov sprievodca po užitočných stránkach náboženstva (vydalo nakladateľstvo Kniha Zlín, 2011)

Úvodné poznámky:

(a) Touto témou nehodlám chváliť ateizmus, ani ho propagovať. Avšak aj ateisti však sú naši blížni.

(b) K téme ma inšpirovala kniha Náboženstvo pre ateistov (bezvercov sprievodca po užitočných stránkach náboženstva), ktorej autorom je Alain de Botton. V českom preklade ju vydalo nakladateľstvo Kniha Zlín v r. 2011). Autor, rodák z Zürichu, žijúci v Londýne, je synom neveriacich židovských rodičov. Nikdy nezakolísal v tom, že Boh nie je, no jeho ateizmus prekonal istú krízu – k čomu mimo iného prispeli aj kantáty Johanna S. Bacha a maľby madon benátskeho maliara Giovanni Belliniho (1432 – 1516). Vníma, že sekulárna spoločnosť utrpela stratu, keď odmietnutím náboženského učenia zároveň odmietla aj to, čo je na viere prospešné. A. de Botton nachádza klady v rôznych náboženstvách (fascínuje ho napr. zen budhistická architektúra). Keď si budeme všímať, v čom vidí tento ateista užitočnosť náboženstva, budeme to aplikovať na kresťanstvo.

(c) Nejednému z kresťanov zovšednela – stratila význam tá či oná z hodnôt, ktoré ateisti na kresťanstve pokladajú za významné. Preto je dobré, načúvať aj hlasu ateistov. Môžu totiž kresťanom (a nielen tým formálnejším) pripomenúť užitočné veci (tie aspekty viery), ktoré môžu prehovoriť k súčasným ľuďom.

1) SPOLUPATRIČNOSŤ

Viera sa individualizovala, stala sa privátnou záležitosťou, slabla. Susedov sme si prestali všímať zhruba v rovnakej dobe, keď sme prestali spoločne uctievať Boha. Vymizol pocit spolupatričnosti, ktorý náboženstvo posilňovalo. Domov kedysi nebýval anonymnou nocľahárňou, kam dorazíme neskoro večer a skoro ráno zas odídeme. Susedia boli v minulosti aj spolupracovníkmi (napr. pri budovaní domov, prácach na poli). To utužovalo vzťahy.

Hoci **dnes na svete žije omnoho viac ľudí a sme obklopení davmi** (v nákupných centrách, na staniciach a letiskách), **jestvuje mnoho vnútornej osamelosti**. Ľudia túžia po láske, no je to iná láska, než akú zdôrazňuje kresťanstvo: milovať nielen príbuzných, ale všetkých blížnych (blížny je každý človek). Túžba súčasných ľudí po láske je skôr snívaním o zoznámení sa s jediným človekom, vďaka čomu sa už nebudeme potrebovať stretávať s inými ľuďmi. Pestuje sa kult úspechu v zamestnaní, dôležitý je obsah vizitky. Naopak tí, ktorí sa rozhodli stráviť život starostlivosťou o deti dostanú najavo, že si zaslúžia zostať na okraji.

Susedov sme si prestali všímať zhruba v rovnakej dobe, keď sme prestali spoločne uctievať Boha.

V kresťanstve znie zvesť: Láska Božia a účasťenstvo Ducha Svätého budú so všetkými. Cirkev posilňuje spolupatričnosť, žiada, aby sme nelipli na svetskom postavení, orientuje na duchovné hodnoty (lásku, dobročinnosť) a nie na moc a bohatstvo. Keď v cirkvi spolu oslavujeme Boha, uvedomujeme si, že úcta a istota, ktoré si chceme zaistiť kariérou sa nám ponúkajú už teraz v srdiečnom spoločenstve. V cirkvi sa hovorí o smútku, zlyhaní, pocitoch straty, modlíme sa za starých, chorých, zúfalých, – tým sa buduje aspekt ľudskosti i to, že potrebujeme jeden druhého. Priateľstvo neprekvitá, keď neustále hovoríme ako dobre sa nám len vodí; vykvitne vtedy, keď sa odvážime zdieľať sa o tom, čoho sa obávame a čo ľutujeme.

V kostole – budove, ktorá už pôdorysom kríža pripomína utrpenia človeka, ktorý sa nepodobal na hrdinu, a predsa bol Kráľom kráľov – niet dôvod sa pretvarovať. **Bohoslužby nám dodávajú odvahu odhodiť pýchu, pomáhajú nám vychýliť sa z obvyklej sebastrednosti**. Ich ustálený poriadok pripomína dôležitosť pravidiel v medziľudských kontaktoch.

Máločo rozptýli nedôveru väčšmi, ako spoločné stolovanie. Pri Večeri Pánovej sme pozvaní k Pánovmu stolu neraz s neznámymi ľuďmi – takéto stolovanie spôsobuje, že je pre nás ťažšie ich nenávidieť. **Pohostinnosť a stolovanie v cirkvi pomáha vidieť, že hlavnejšie ako jedlo, je blížny**. Keď spolu spievame chválospev, keď prijímame Večeru Pánovu – takéto rituály napomáhajú súdržnosti a spolupatričnosti.

2) OSPRAVEDLNENIE SA ZA VINY

Kajúce momenty (spoveď, konfitoer), obdobia (Pôst) či dni (Štedrý deň, Nedel'a pokánia; u Židov Deň zmierenia,) vedú k tomu, aby sme sa ohliadli za svojím konaním, rozpomenuli sa na to, komu sme ublížili, zachovali sa k nemu nespravodlivo. **Namiesto, aby sme v sebe nechali kypieť hnev a rozčúlenie sú veriaci vedení k vzájomnému odpusteniu, zmiereniu sa, čo je prínosom pre riešenie konfliktov**. Ide aj uvedomenie si že dokonalou bytosťou je iba Boh. Prosením Ho o odpustenie potvrdzujeme rozdiel medzi ľudským a božským. Dôraz na vyznávanie (si) vín, zmierenie pôsobí očistne. To, že sme najvyššou autoritou sme uistení, že nejestvuje nič neodpustiteľného, pôsobí ozdravujúco.

3) KOLEKTÍVNE OBRADY (RITUÁLY)

Dokážu uviesť do súladu potreby jednotlivca a skupiny. Keby sme dali určitým chúťkam voľný priechod, spoločnosť by to veľmi poškodilo. Ich potlačenie však môže ohroziť prítomnosť jednotlivca. Rituál vytvára priestor, kde sa môžeme k tomu, čo je našim problémom priznať a zároveň ho skrotiť, čím sa zaistí, súlad v spoločnosti, namiesto aby sa rozpadlo. Napríklad: pri úmrtí milovaného človeka môže pozostalých smútok premôcť natoľko, že zabudnú na svoje záväzky a okolie. Pohrebné obrady a dni, keď si pripomínáme zosnulých umožňujú pozostalým prežiť si smútok so všetkým, čo k nemu patrí, no zároveň byť nasmerovaní k tomu, že sa treba vrátiť do života. U Židov bar micva, u nás konfirmácia je nielen oslavou vstupu mladého človeka do dospelosti, ale aj pomocou pre rodičov, aby sa vyrovnali s tým, že ich sily budú slabnúť, že mladá generácia sa im najprv vyrovná a časom ich nahradí a oni ju majú nechať kráčať vlastnou cestou. Náboženstvo od nás múdro neočakáva, že sa sami vyrovnáme so všetkými svojimi citmi. Vysporiadať sa s nimi nám pomáhajú kolektívne rituály.

4) ROZLIŠOVANIE DOBRA OD ZLA

Súčasný liberálny myslenie zdôrazňuje, že ľudia majú žiť podľa svojho. Sloboda bola povýšená na najvyššiu autoritu. Nik nedokáže skutočne rozlíšiť dobré od zlého.

Naproti tomu náboženstvo má dané pravidlá a žiada ich dodržiavanie. Faktom je, že aj rodičia, ktorí sa pokladajú za liberálne zmýšľajúcich, obvykle uznávajú, že deti potrebujú tabuľky so slniečkami a čiernymi bodmi.

Hlavný problém nevází v nedostatku slobody, ani v tom, že by nás ovládali authority, ktorých sa treba zbaviť. Nebezpečenstvo je opačné: čelíme pokušeniam, ktorým síce – keď od nich na čas získame odstup – odmietame, ale pretože nás nikto nepovzbudí, aby sme im nepodliehali, končíme sklamaním a zhnusením sami zo seba. Naším najvrúcnejším práním je, aby sa objavil niekto, kto by nás uchránil pred nami samými. Veď skutočná sloboda neznamenať musieť si poradiť so všetkým sám, ale mala by byť zlučiteľná s tým, že sa necháme zapriať a viesť. Náboženstvo vie, ľahšie je zachovať si láskavosť, ak máme publikum. Preto sa manželstvo uzatvára verejne pred plejádou hostí a svedkov a pred Bohom. Život môže byť pre nás ľahší, keď budeme žiť, ako by nás stále niekto pozoroval a dúfal, že obstojíme. Je príjemné cítiť, že naše správanie nie je len naša vec – potom námaha, ktorý vľúdny prístup vyžaduje, bude pre nás znesiteľnejšia. K súcitu a spravodlivosti sa potrebujú nábadať aj ľudia, ktorí neveria v Boha, ktorý od nás súcitu a spravodlivosti vyžaduje. Doznať, že všetci hrešíme, nám poskytuje lepšiu východiskovú pozíciu pre prvé skromné krôčiky k počestnosti. Morálke treba priznať najvyššie postavenie. Úspech židovsko-kresťanskej etiky je v tom, že jej súčasťou je, že hrubosť a citové pokorenie dokážu fungujúcu spoločnosť podryť tak ako lúpež či vražda. Desatoro prikázaní bolo prvým pokusom, ako skrotiť ľudskú agresivitu voči blížnym.

**Náboženstvo od nás
múdro neočakáva,
že sa sami
vyrovnáme so
všetkými svojimi
citmi.**

Náboženstvo vie, ľahšie je zachovať si láskavosť, ak máme publikum.

5) MRAVNÁ ATMOSFÉRA

Kresťanstvo sa neostýchalo nastoliť mravnú atmosféru, v ktorej ľudia mohli poukázať na svoje chyby a uznať, že by sa ich správanie malo zlepšiť. Obrazy cností a nerestí v kostoloch a verejných budovách poskytovalo kompas, podľa ktorého (aj negramotní) veriaci mohli naviesť svoj život správnym smerom. Liberáli tvrdia, že verejný priestor má zostať neutrálny. V skutočnosti má od neutrality ďaleko, je samá reklama. Vďaka nej myslíme toľko na kozmetiku, čipsy a čistiace prostriedky a tak málo na spravodlivosť a vytrvalosť...

6) VZORY

Kresťanstvo venuje pozornosť nielen tomu, čo môžeme načerpať vo verejnom priestore, ale aj tomu, do akej miery utvárajú našu predstavu o dobre a zle ľudia, s ktorými trávime svoj čas. Katolícka cirkev dáva veriaciim za vzor svätých, protestanti kresťanské osobnosti. Každá zastupuje isté vlastnosti, ktoré by sme v sebe mali chcieť živiť. Dobré vzory môžu prospieť aj tým najsilnejším ateistom. Ak si budeme robiť, čo sa nám zachce, nijakú extra slobodu to neprinesie.

7) VÝUKA K MÚDROSTI

V máločo verí sekulárna spoločnosť tak hlboko, ako vo vzdelávanie. Z dvojice úloh zverených systému vyššieho vzdelávania: I) naučiť nás, ako si zaistiť živobytie a II) naučiť nás, ako žiť – zostáva druhý cieľ ležať ladom. Písmo sv. bolo nahradené kultúrou. Kým zámerom sekulárneho vzdelávania je odovzdávanie informácií, zámerom kresťanského vzdelávania je viesť k múdrosti – k vnútorne prínosnému poznaniu, ktoré nás podrží keď na nás doľahne niektorá z existencionálnych strastí (samota, choroba, konflikty, úmrtie blízkeho...). Kresťanské vzdelávanie počíta s tým, že rýchlo zabúdame.

Chápe, že základnou úlohou vzdelania nie je ani tak potierať nevedomosť, ale skôr prekonať našu nechotu zachovať sa podľa myšlienok, ktorým sme už porozumeli. Chápe, že nielenže potrebujeme prijímať myšlienky jasným a presvedčivým spôsobom, je potrebné, aby sa nám znova a znova opakovali. Sekulárne vzdelávanie nás neustále zhŕňa čerstvými informáciami a tým nás núti všetko zabudnúť... K

Kresťanstvo má rozvrhy čítania textov na všetky obdobia.

Uprednostňuje úryvky pred veľkými celkami. Náš intelekt

a citlivosť sa nerozvíjajú podľa toho, koľko prečítame, ale tým, že sa budeme snažiť prečítanému hlbšie porozumieť a získané porozumenie si osviežovať. Náš problém nie je v objeme, toho čo

prečítame, ale v tom, ako to vstrebávame. Náboženstvo sa postavilo

čelom veľkým životným otázkam: „O čo sa usilovať?“, „Ako milovať?“,

„Ako byť dobrý?“, a to spôsobom, o ktorý by sa mali zaujímať aj ateisti.

Náboženstvo sa na rozdiel od moderných univerzít neobmedzuje vo výuke na zopár rokov v mladosti, na miesto (kampus) ani na formát (prednáška).

**Kým zámerom
sekulárneho
vzdelávania je
odovzdávanie
informácií,
zámerom
kresťanského
vzdelávania je viesť
k múdrosti.**

Kresťanské vzdelávanie počíta s tým, že rýchlo zabúdame.

8) PESIMIZMUS (ČI SKÔR REALIZMUS)

Máme nezmyselný sklon preceňovať vlastnú dôležitosť. No „človek je vznešený tým, že vie o svojej úbohosti“ (Pascal). Kruté sklamanie, ktoré nás trýznia pramenia z nezlučiteľnosti našich veľkolepých túžob s úbohosťou nášho postavenia. Moderný svet stojí na viere vo všespasiteľnosť 3 hybných síl poháňajúcich zmenu: vo vedu, techniku a obchod. Nik z nás nepredstavuje ľudstvo ako celok a ako jednotlivec sa nemôže zaoberať iba prelomovým pokrokom v genetike či telekomunikáciách. Stále sú tu aj zlomené srdcia, strach, smrť. Náboženstvo pomýlene nesľubuje, že sa na zemi môže natrvalo usadiť šťastie. Cirkev neočakáva, že by politika mohla priniesť dokonalú spravodlivosť, že by sa manželstvo mohlo zaobiť bez konfliktov, že by peniaze mohli priniesť istotu. Kresťanstvo si zachováva triezvy pohľad na to, či sa dočkáme zmeny našej skazenej náтуры. Náboženstvo nám rozumne poskytuje anjelov, ktorých môžeme obdivovať a partnerov, ku ktorým máme byť zhovievaví. Ak budeme súhlasiť, že sme neustále v obklúčení zlom, môže nás to podnietiť k častejším prejavom vďačnosti. V sekulárnom svete sa za úrodu, jedlo na stole, včely, ani priaznivé počasie už neďakuje. Naparujeme sa pýchou, že dary, za ktoré naši predkovia ďakovali, sú zásluhou našej usilovnosti samozrejmosťou... Náboženstvo múdro trvá na tom, že sme z podstaty nedokonalí, neschopní trvalého šťastia, že nás sužujú sexuálne túžby, sme posadení spoločenským postavením a že postupne umierame. Šíri vieru, že by nám mohol pomôcť Boh. Odstráňte z rovnice Boha a čo vám zostane?

**Máme nezmyselný
sklon preceňovať
vlastnú dôležitosť.**

9) PERSPEKTÍVA

Na otázku prečo sa dobrým ľuďom stávajú zlé veci ateizmus odpovedá, že nám nie je dané chápať, prečo sa deje, čo sa deje. Veriaci vedia, že žijú pod zorným uhlom večnosti. Naproti tomu bezbožná spoločnosť sa vystavuje nebezpečenstvu, neupomína nás na nič, čo by nás presahovalo a ľudia nie sú pripravení na sklamanie a nevyhnutný koniec. Po smrti Boha hrozí ľuďom, že na svoju škodu budú považovať za stred vesmíru seba... takého velikášstvo nás strháva do víru obáv a závisti.

Náboženstvo nás učí výhodám toho, že si uvedomíme vlastnú malosť. Pravidelnú pripomienku transcendentna votkalo do rannej modlitby, nedeľných bohoslužieb, dožiniek... Sekulárnemu svetu porovnateľný kolobeh chvíľ podnecujúcich nás prehodnotiť svoj život v širšom meradle, chýba. Veda by pre nás nemala byť dôležitá len tým, že nám umožňuje čiastočnú kontrolu nad svetom, ale aj tým, že nám ukazuje, čo nikdy nebudeme ovládať.

10) VÝTVARNÉ UMENIE

Múzeá boli v mnohých krajinách založené ako novodobé „sekulárne kostoly“. V dobe francúzskej revolučnej vlády v r. 1792 uplynuli len tri dni medzi oficiálnou odlukou štátu od katolíckej cirkvi a vyhlásením prvého národného múzea v Palais de Louvre. Palácové galérie sa rýchlo zaplnili korisťou z francúzskych katolíckych kostolov a potom aj korisťou z kláštorov a kaplniek z celej Európy získanej počas napoleonovských vojen. Keď sa nám umenie predkladá v zásade ako studnica informácií, až na pár nadšencov ľudí skoro prestane zaujímať.

Kresťanstvo nás o účele umenia nenechá pochybovať ani len na chvíľu: má pripomenúť, na čom záleží, čo si máme vážiť a čoho sa strániť, ak si chceme v duši uchovať poriadok. Umenie nás vie motivovať tak, ako to filozofický výklad nedokáže. Rozumovo si uvedomujeme, že by sme mali vládne odpustiť ľuďom a súcitiť s nimi.

Z takých slov sa bežne vytráca význam, kým sa nestretneme s umeleckým dielom, ktoré nás prostredníctvom zmyslov pritiahne a nepustí, kým nám nepripomenie, prečo na uvedených vlastnostiach záleží.

Od 14. st. so konca 19. st. jestvovalo v Ríme bratstvo, ktoré odsúdeným na smrť obesením ukazovalo tavolette – malé doštičky s obrázkami Krista na kríži. Dúfali, že prinesú odsúdencovi útechu v posledných chvíľach. Bratstvo plnilo úlohu, ktorú si kladie kresťanské umenie ako také: v ťažkej situácii nám na konkrétnych príkladoch pripomenúť to najdôležitejšie a pomôcť nám tak v živote i pri smrti.

V r. 1512 začal Matthiass Grünewald v Isenheime na severovýchode Francúzska prácu na obraze pre kláštor sv. Antona. Tamojší mnísi opatrovali chorých – telesne i duševne. Po dokončení obrazu sa ujal zvyk, každého nového pacienta zaviesť do kaplnky, kde obraz visel, aby pochopil, že podobné a možno väčšie utrpenie ako on sám, kedysi prežíval aj sám Boží Syn. Každému, kto enormne trpí Ježiš ukazuje, že v tom nie je sám. Obrazy nám umožňujú poznať samých seba v tom, čo prežívajú iní ľudia.

Hlavnou úlohou kresťanských umelcov je zachytiť cnosti a neresti a pripomínať nám, čo je dôležité, hoci na to ľahko zabúdame.

11) INŠTITÚCIA

Ateisti útočili na náboženstvo najmä prostredníctvom kníh. Ich protivníci sa však nespoliehali iba na knihy, ale využívali inštitúcie. Dokázali postaviť do šíkov celé zástupy, ktoré spoločne ovplyvňovali svet pomocou umenia, kalendárov, stavieb, emblémov, log, rituálov, pomníkov. V porovnaní s tým ako na utváranie postojov a vzorcov správania pôsobí inštitúcia, má kniha ako médium len obmedzený dosah. Ak chceme niečo zmeniť, iba písať knihy nestačí. Osamelá tvorba nemôže predstavovať logickú dlhodobu platnú odpoveď na spleť a zásadné otázky. Inštitúcie dokážu svojich príslušníkov zastrešiť jednotným vizuálnym štýlom. Značka vytvára dojem jednoty. Viditeľne umiestnené zaužívané logo (symbol) dáva najavo, že tu sa spoľahlivo usídlila sústava hodnôt, sľubujúca určitú kvalitu. Poľutovaniahodnou črtou nášho moderného sveta je, že zatiaľ čo bežné potreby (šampóny, slnečné okuliare, omáčka na cestoviny...) sú v starostlivosti výborne riadených značiek, naše najzásadnejšie potreby zostávajú v neorganizovanej starostlivosti jednotlivcov.

Náboženstvo rozumie, že myšlienky nás nemôžu riadne poznamenať, ak sa – okrem kníh, prednášok a novín – nebudú odrážať aj v tom, čo nosíme, spievame, čím si zdobíme domy. Knihy sú iba mlčanlivé predmety v hlučnom svete. Inštitúcie potrebujeme, aby sa starali a chránili naše emócie, ku ktorým úprimne tiahneme, ale pre nedostatok sústredenia a vnútornej disciplíny si na ne neurobíme čas, kým nebudú mať pevnú oporu a nebudú sa nám systematicky pripomínať (inštitúcia nedele). Inštitúcie nám dokážu pripomenúť nevyhnutnosť podstatného, ponúknuť nám to v lákavom balení a dodať pokrm našej zabudlivej duši.

ZÁVER

Podľa Alaina de Bottona múdrosť náboženstva patrí celému ľudstvu, aj tým ľuďom, ktorí sú maximálne zameraní na rozum. Náboženstvo je príliš užitočné, vplyvné a inteligentné, než aby ho bolo možné prenechať iba veriacim.

Verím, že nám, súčasným kresťanom, ktorým sa nejedna z perál kresťanstva stráca, bolo osožné pripomenúť si hodnotu toho, čo nám možno zovšednelo či berieme to ako čosi samozrejmé.

PREDSTAVUJEME

Spoločenstvo duchovných Zvolenského seniorátu

Jozef Pacek, predseda ZED ZVS, zborový farár v Kremnici

Ak nahliadneme do mapy ECAV, nášmu oku nemôže uniknúť pohľad do jej stredu, ktorý tvoria hranice Zvolenského seniorátu. Na jeho území sa tiež nachádza geografický stred Slovenska v Ľubietovej a geografický stred Európy na Kremnických Baniach. Mohli by sme byť považovaní za akýsi stred cirkvi, či obrazne povedané za jej srdce. Radi by sme ním iste boli. Radi by sme vysielali len dobrý signál do cirkvi. Radi by sme boli tým najlepším príkladom pre všetkých...

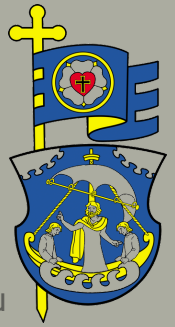
Zvolenský seniorát patrí do Západného dištriktu, ktorý má sídlo vo Zvolene a tvorí ho dovedna

18 cirkevných zborov. Tie sa nachádzajú v štyroch okresoch Banskobystrického kraja. Sú to mestské zbory: Banská Bystrica, Banská Bystrica-Radvaň, Zvolen, Brezno, Kremnica a ostatné okolité dedinské zbory. Všetky cirkevné zbory majú svojho farára a vrátane seniorálnej kapláanky, piatich farárov na dôchodku, dvoch pôsobiacich na Evanjelickom gymnáziu v Banskej Bystrici, vedúcej Biskupského úradu ZD ECAV vo Zvolene a biskupa ZD ECAV je nás spolu 29 farárov. Všetci sú členmi ZED-u.

V cirkevných zboroch seniorátu je rozbehnutých množstvo misijných prác s deťmi, s konfirmandmi, s mládežou, so ženami, so staršími. Pre každú vekovú kategóriu, ale aj každé misijné zameranie sa každoročne pripravujú aj seniorálne podujatia. Je to napríklad seniorálne stretnutie detí, mládeže, seniorálne kolo Biblickej olympiády, športová olympiáda, turistické stretnutie, seniorálne kolo súťaže Spev duchovnej piesne, Duchovná poézia a próza, stretnutie interpretov kresťanského umenia, seniorálne konfivíkendovky, seniorálne stretnutia kantorov, presbyterov cirkevných zborov, Spoločenstva evanjelických žien, atď. Na území seniorátu sa nachádzajú aj diakonické zariadenia: útulok pre týrané matky Debora v Hornej Mičinej a zariadenie pre seniorov Kanaán v Banskej Bystrici. V Banskej Bystrici sa tiež nachádza Evanjelické gymnázium, ktorého zriaďovateľom je Západný dištrikt ECAV.

Okrem tradičných zborových spevokolov v našom senioráte od r. 2007 funguje mládežnícka kapela Crossroads z Banskej Bystrice, zoskupenie „Podľa Božej mapy“ pod vedením farára Romana Dovalu z Badína, ktorí hrajú a spievajú „detské piesne nielen pre dospelých“. Pochváliť sa tiež môžeme nie celkom tradičnou farárskou kapelou s názvom „PEDAROPEJA“, ktorá vznikla v r. 2009. Hrajú a spievajú pop, jazz, rock, punk-rock, metal...

Seniorálna pastorálna konferencia sa stretáva spravidla druhý pondelok v mesiaci s výnimkou letných prázdnin. Pred samotným stretnutím máme modlitebné stíšenia, ktoré vždy začíname piesňou

a potom v modlitbách prichádzame k Pánu Bohu

s vďakou, chválou, ale najmä prosbami týkajúcimi sa

najmä nášho spoločenstva, života seniorátu

a cirkevných zborov v ňom. Každá SPK sa

začína úvodnou pobožnosťou, nasleduje

pracovná časť, zväčša prednáška,

aktuálne informácie zo života seniorátu,

cirkevných zborov, cirkvi, či ZED-u.

V pôste a v advente sa spoločne

stretávame pri Večeri Pánovej, ku ktorej sú

vždy pozvaní aj rodinní príslušníci farárov či

vdovy po zosnulých farároch. Pravidelne, vždy

na začiatku školského roka sa stretávame na

neformálnom stretnutí pri guláši v Banskej Bystrici.

V mnohých otázkach

sme, žiaľ, ako bratstvo ZVS rozdelené. Rozdelenie cirkvi v ostatných rokoch rozdelilo aj nás, farárov, naštrbilo

vzájomné vzťahy. Niekedy sú naše stretnutia búrlivé; zväčša sa už nikto nebojí prezentovať svoje myšlienky,

povedať svoj názor, prezentovať svoj postoj. Možno sme viacerí

očakávali, že po nedávnych turbulentných časoch v cirkvi

sa všetko hneď obráti na dobré, resp. nebude to dlho

trvať, no aj s odstupom času je medzi nami ešte stále

veľká miera nedôvery a vzťahy nie sú také, aké by

možno mali a mohli byť. Kiežby raz boli a mohli

sme zo stredu Slovenska svietiť „všetkým v dome“

Tento rok je v našom senioráte rokom volebným.

Čakajú nás voľby predsedníctva seniorátu: seniora

a seniorálneho dozorcú, konseniora a niektorých

d ďalších funkcionárov. Bude to možno náročné, aj

vzhľadom na termíny, ktoré sa posúvajú vplyvom situácie

okolo nového koronavírusu. Ale – tak ako na erbovom

vyobrazení Zvolenského seniorátu tíši Ježiš búrku na mori, On chce

tíšiť i nás a naše situácie. Len Mu to musíme chcieť umožniť. Nech sa teda deje Jeho vôľa a nech nás On vedie

cez všetky strasti a búrky života. On vie, čo robí.

Vznik slovenského štátu, židovská otázka a Evanjelická cirkev

pokračovanie z minulého čísla

Mgr. Roman Porubän, zborový farár v Kežmarku

Nesúhlas evanjelických kňazov s postupom HG
Hlinkova garda (HG) a Hlinkova mládež (HM) boli spočiatku organizáciami vytvorenými na základe dobrovoľnosti. 5. septembra 1939 však vyšlo vládne nariadenie č. 220/1939 o povinnej účasti v HG a HM všetkým slovenským občanom od 6. do 60. roku života. Spočiatku evanjelická cirkev nemala námietok pre vstup evanjelikov do HG a HM. Skôr naopak – čo ma dosť prekvapuje. Obežníkom z 13. decembra 1938 č. 16, 093/1938 odporúčala, aby sa jej veriaci stali „členmi HG všade tam, kde ich evanjelické náboženské cesty nebudú urážané a kde v ničom neutrpí ich evanjelicko-náboženské presvedčenie. Je totiž žiadúce, aby evanjelický živel všade bol zastúpený a mohol spolupracovať na budovaní nového Slovenska.“ [13] No našťastie cirkev tento postoj k HG dlho nezdíeľala.

Uplatňovanie surových protižidovských výziev a ich realizácia v každodennom živote narážali nielen na nevôľu hospodárskych kruhov, ale tiež na opatrný nesúhlas vládnych činiteľov. K tomuto problému najostrejšie sa postavil Spolok evanjelických kňazov na Slovensku, ktorý 21. novembra 1939 poslal prezidentovi Dr. J. Tisovi, Snemu a vláde Slovenskej republiky Pamätný spis

[13] Archív GBÚ ECAV na Slovensku: Obežník o HG číslo 16.093/1938

s protestom proti povinnému členstvu mužskej časti populácie v organizáciách Hlinkovej gardy a Hlinkovej mládeže.

Týmto „Pamätným spisom“ spolok evanjelických a. v. kňazov na Slovensku vyjadril svoju mienku ohľadom organizácií Hlinkovej mládeže a Hlinkovej gardy. Jedným z dôvodov, prečo bol napísaný tento „Pamätný spis“, ako ho evanjelickí kňazi prezidentovi predložili, bol nesúhlas s tým, aby ich veriaci vstupovali do organizácie, teda HG,

ktorá pácha na nevinných židovských občanoch surovosti priechiace sa kresťanskej morálke. Evanjelickí kňazi v tomto spise nezabudli ani na takú horúcu a často diskutovanú židovskú otázku, ku ktorej poznamenali: *Uznávame, že v revolučnej dobe bolo azda potrebné mať nejaké polovojskové dobrovoľnícke teleso. Ale fakt je i to, že HG bola doteraz často upotrebovaná a jej členovia boli gardovou disciplínou nútení neraz i také veci robiť, ktoré my, ako evanjelickí kresťania a občania nemôžeme schvaľovať, ako: zasahovanie do osobných práv a slobôd istých ľudí, zákroky proti Židom i bez zákonitého podkladu, priame surovosti /keď napr. gardisti v noci z postelí vyťahovali osobne nevinné židovské ženy, matky, deti a odvádzali ich v noci do táborov, atď./, nezákonné vyberanie peňazí a podobné, aké zákroky sa stali proti platným zákonom i proti kresťanskej etike. Osvedčujeme sa, že my ako kresťania, k tomu ako evanjelickí kňazi, nikdy by sme v garde nemohli ani mlčky schvaľovať také veci, alebo evanjelických gardistov k nim nútiť.*[14] HG bolo ďalej vytknuté nezákonné vyberanie peňazí od Židov a ich nevinné odvážanie do koncentračných táborov. List sa končil nádejou, že spomenuté problémy budú prerokované a dôjde sa k riešeniu, ktoré pomôže spoločnej práci všetkých občanov v prospech štátu.

Ľudácka tlač vystúpenie ostro napadla a odsúdila. Slovák 8. decembra 1939 napísal, že záležitosť je súkromným podujatím niekoľkých kňazov, s ktorými mnohí nesúhlasia a vyslovujú proti nemu svoj protest. Podľa Slováka sa vraj slová nesúhlasu ozvali v okolí Liptovského Mikuláša a Martina. Hneď nato evanjelické kňazstvo sa uznieslo na svojej zimnej konferencii dňa 19. decembra 1939 a vydalo osvedčenie,

v ktorom sa hovorí: *Konferencia liptovského kňazstva za potrebné pokladá vyhlásiť, že v Liptovskom senioráte niet ani jedného ev. a. v. kňaza, ktorý by s „Pamätným spisom“ a s jeho celkom podrobnosťami nesúhlasil.*[15]

Písanie ľudáckych časopisov o tom, že všetci ev. a. v. kňazi nesúhlasia s „Pamätným spisom“, nebolo celkom opodstatnené. Istá nepočetná časť kňazstva, ktorej vývoj po októbri 1938 a ani po 14. marci 1939 nebol proti vôli, nesúhlasila s postupom vedenia cirkvi. Boli to jednak kňazi, ktorých nádeje a túžby sa upierali k veľkému Maďarsku, jednak kňazi reakčne a šovinisticky naladení a konečne jednotlivci, ktorí sa vedia s každou mocou dohodnúť. Istú úlohu hrala aj túžba po kariére, snaha vyslúžiť si dôveru režimu, a tak sa dostať na vedúce postavenia.

[14] Archív GBÚ ECAV na Slovensku: Pamätný spis Spolku evanjelických a. v. kňazov na Slovensku. s. 5.; č. 131 – Židovská otázka

[15] Cirkevné listy. 22. decembra 1939. s. 461-462.

Voči nezákonným postupom HG neostalo ticho ani generálne presbyterstvo evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku, ktoré sa uznieslo na tom, aby konkrétne prechmaty Hlinkovej gardy, týkajúce sa evanjelictva, boli oznamované slovenskej vláde, hl. veliteľstvu a duchovnej správe Hlinkovej gardy s požiadaním o nápravu.[16] Biskup Osuský bol poverený presbyterstvom, aby navrhol zodpovednú osobu za duchovného veliteľa v HG. Neskôršie bol ňou poverený Dr. Ladislav Jurkovič. O vládnom nariadení povinného členstva v Hlinkovej garde sa zaoberalo generálne presbyterstvo na svojom zasadnutí 23. novembra 1939. Po správe Dr. Osuského prijalo stanovisko, že „v záujme národnom a štátnom presbytérium žiada novelizáciu zákona v tom zmysle, aby členstvo v HG a v HM bolo dobrovoľné, lebo tak to žiada sloboda svedomia kresťana človeka, bez ktorej niet zodpovednosti.“ [17] Ďalej protestovalo proti jednotlivým krivdám, smutným úkazom a zjavom, ktoré sa vyskytovali v spoločnosti. K židovskej otázke sa menovite nevyjadriло, možno aj z toho dôvodu, že bol už napísaný „Pamätný spis“ Spolku evanjelických kňazov, ktorý zahrňoval túto otázku, ale podotklo, že ako všetci občania v spoločnosti máme rovnaké občianske povinnosti, chceme mať aj rovnaké občianske práva v slobodnej vlasti.[18]

[16] Archív GBÚ ECAV na Slovensku.: Zápisnica z generálneho presbyterstva. Bratislava, 27. marca 1939. 6. bod: Účasť v HG.

[17] Archív GBÚ ECAV na Slovensku.: Zápisnica generálneho presbyterstva. Bratislava, 23. novembra 1939. 16. bod: Povinnosť členstva v HG.

[18] Archív GBÚ ECAV na Slovensku.: Zápisnica generálneho presbyterstva. Bratislava, 23. novembra 1939. 16. bod: Povinnosť členstva v HG.

Prijatie nacistického vzoru v riešení židovskej otázky

V riešení židovskej otázky po Salzburških rokovaniach (27. – 28. júla 1940) nastali radikálne zmeny. Nijaké kresťanské ohľady nijaké argumenty, nijaká ohľaduplnosť, odklady, dobrovoľné arizácie, všetko radikálne mocensky a hneď.

Spomedzi prvých posalzburških opatrení, ktoré Židov najcitelnejšie postihlo, bolo vládne nariadenie č. 208/40 Sl. z. o vylúčení židovských študentov a žiakov zo škôl. Na jeho základe boli vylúčené židovské osoby zo škôl všetkých druhov okrem obecných, a aj tam sa museli židovskí žiaci oddeliť vo zvláštnych triedach. Toto zákonné nariadenie zasiahlo veľmi citlivé miesto židovstva. Týkalo sa detí a mládeže, teda tej časti spoločnosti, ktorá si nevedela vysvetliť, prečo odrazu nemôžu chodiť do školy. Nebolo to nič iné, ako jasný dôkaz toho, že rozkladný proces treba začať už v rannom detstve.

Proti takejto krutosti, ktorá sa páchala už na najmenších židovských občanoch, sa postavila aj evanjelická cirkev. Dištriktuálny konvent západného dištriktu podal návrh, aby generálny konvent požiadal vládu republiky o zmiernenie predpisov v tom zmysle, že deti z križných manželstiev vychovávané v rodine, v chráme a v škole v duchu zásad evanjelikov,

mohli svoje štúdiá vykonávať v evanjelických cirkevných školách. Na svojom zasadnutí dňa 21. novembra 1940 generálny konvent takého vládne nariadenie odsúdil a snažil sa pomôcť aspoň rodinám krížnych manželstiev. Na tieto deti sa tiež pozeralo ako na Židov. Preto generálny biskup Dr. V. P. Čobrda z poverenia generálneho konventu napísal Ministerstvu školstva a národnej osvety žiadosť, v ktorej stálo, „*aby pri povolení alebo nepovolení štúdia deťom z krížnych manželstiev /židovsko-kresťanských/ rešpektovaná bola mienka patričných biskupov, ak ide o povolenie štúdia na cirkevných stredných školách.*“ [19] Nesúhlasné reakcie na drastické opatrenia mali za účinok, že vládne nariadenie o vylúčení Židov zo škôl sa začalo postupne novelizovať.

Ministerstvo školstva a národnej osvety zaslalo generálnemu biskupskému úradu obežník č. I/47-1940 o úprave niektorých právnych pomerov Židov vo veciach školstva a vzdelania. V ňom skonštatovalo, že *nemá námietky proti tomu, aby deti rím. kat., ev. a v. náboženstva, alebo iného štátom uznaného kresťanského vyznania (i keď sú pôvodu židovského) mohli navštevovať ktorúkoľvek ľudovú alebo meštiansku školu, ak sa preukážu krstným listom príslušného farského úradu.* [20] Výnimky mohlo udeliť aj ministerstvo hospodárstva na návštevu odborných škôl.

Tisov kresťanský postoj

8. augusta 1940 sa v Bratislave konalo zasadnutie tajomníkov HSLS. Predseda strany a prezident republiky Dr. J. Tiso vo svojom prejave neobišiel ani židovskú otázku. Po niekoľkých útokoch a apeloch zo strany židovských náboženských obcí, že to, čo sa praktizuje so Židmi, nie je kresťanské, vo svojom prejave na to reagoval takto: ... *v listoch mne adresovaných písali mi Židia, či to, čo robíme je kresťanské. Dalo mi to podnet na uvažovanie a pomyslel som si: Vy mňa chcete učiť kresťanstvu? To však nie je argument, argumentom je, že národu nedám zahynúť pre židovskú pospolitosť. Mne je národ viac ako Židia, čo by ich bolo koľko, i keď vidím, že národ by preto mohol utpieť životné škody, vtedy si ja po kresťansky poviem: najprv seba a potom teba. Nič nespravodlivého sa tu nerobí. ... Za to, čo robí strana, za to zodpovedáme svojím svedomím, lebo všetko sa robí podľa zásad spravodlivosti.* [21]

Podľa tohto vyjadrenia Dr. Tisu bolo jeho svedomie v najlepšom poriadku. Toto vyhlásenie malo veľmi veľký vplyv aj na široké vrstvy obyvateľstva, keď prezident, profesor etiky a zároveň rímskokatolícky kňaz a biskup prehlási, že to, čo sa robí v štáte je v poriadku a dokonca to súhlasí aj s kresťanskými pravidlami. Na tento jeho prejav sa odvolávali často aj mnohí politici. Slová o úplnej kresťanskej spravodlivosti a morálke prebiehajúcich protižidovských opatrení sa J. Tiso nikdy a nikde nepokúsil verejne ani trochu korigovať. Tisove názory o kresťanskom si počínaní so Židmi preberala verejnosť prostredníctvom časopisov, ktoré priam podčiarkovali slová „nič nekresťanské a neľudské“.

[19] Archív GBÚ ECAV na Slovensku.: č. 131-Židovská otázka: 416/1941 Ministerstvu školstva a národnej osvety.

[20] Archív GBÚ ECAV na Slovensku.: č. 131-Židovská otázka. Obežník č. I/47-1940 Ministerstva školstva a národnej osvety.

[21] Prof. PhDr. L. Hubenák. zostavovateľ: Riešenie židovskej otázky na Slovensku (1939-1945). Dokumenty (I. časť). Edícia JUDAICA SLOVACA 1994. s. 99.

Evanjelici protestujú voči porušovaniu občianskych práv na Židoch

Pri druhej etape arizačných procesov sa začali vyháňať Židia z bytov a rapídne sa obmedzovali ich občianske a ľudské práva. Drastickým prostriedkom šikanovania židovských osôb boli domové prehliadky, pri ktorých dochádzalo k svojvoľnému zhabaniu osobného majetku. Nariadením vlády sa mali Židia označiť 3 cm žltou širokou páskou na ľavom ramene alebo na vrchnom odeve.

Toto nariadenie sa stretlo s nesúhlasom veľkého počtu „árijského“ obyvateľstva. No nielen obyvateľstvo k tomu zaujalo negatívny postoj, ale aj evanjelická cirkev. 16. apríla 1941 boli doručené na biskupský úrad „Pripomienky“ Ústredne židov ohľadom označovania židovských občanov žltými páskami. Tieto pripomienky boli napísané v nádeji,

že cirkev by mohla v tejto otázke zaujať stanovisko a protestovať tak proti hrubému porušovaniu ľudských práv. Ústredňa Židov konštatovala, že „zovňajšie označenie občanov či už podľa národnosti, náboženstva, rasy alebo iných hľadísk treba nám v zásade odmietnuť ako ničím neodôvodnené a dejinnému vývoju nezodpovedajúce a už teraz cítime povinnosť ohradzovať sa proti zavedeniu tohoto systému, v ktorom vidíme iba útok na ľudskú dôstojnosť občanov.“ [22]

Po prečítaní si pripomienok gen. biskupský úrad dňa 26. apríla 1941 zaslal ministerstvu vnútra protest voči takýmto postupom na židovskom obyvateľstve. Pokladal si za povinnosť oznámiť ministerstvu vnútra, že Slovenská evanjelická a. v. cirkev s takýmto nariadením nesúhlasí a pokladá ho za „nespravodlivé a urážlivé nielen pre Židov, ktorí sa dali pokrstiť, stali sa kresťanmi a žijú ako kresťania v zriadených kresťanských domácnostiach, ale aj pre kresťanské cirkvi, ktoré ich do svojho zväzku prijali ako kresťanov.“ [23] Zdôraznili, že slovenský štát je kresťanským štátom a ten spočíva len na kresťanských zásadách, učení a prikázaniach Kristových.

Zvlášť podčiarknuté bolo to, že najradikálnejším učením kresťanských cirkví je, že tí, čo sa pokrstili v Krista Ježiša, Krista si obliekli. [24] Z tohoto dôvodu označovanie pokrstených Židov sa protivilo kresťanskému učeniu, lebo tým by bol aj marený rozkaz Ježišov o šírení kresťanstva medzi všetkými národmi. Opierajúc sa o zákon, o vzájomných pomeroch náboženských vyznaní č. 96/1925 Sb. z., v ktorom sa jasne hovorí, že dňom vystúpenia z niektorej cirkvi prestali platiť všetky dovtedajšie právne vzťahy k patričnej cirkvi, žiadali ministerstvo vnútra, aby označovanie Židov sa neaplikovalo na pokrstených Židoch.

[22] Archív GBÚ ECAV na Slovensku.: č. 131- Židovská otázka. Pripomienky Ústredne židov k označovaniu Židov žltými páskami.

[23] Archív GBÚ ECAV na Slovensku.: č. 131- Židovská otázka. 5865/1941.: Označovanie Židov a im na roveň postavených.

[3] Archív GBÚ ECAV na Slovensku.: č. 131- Židovská otázka. 5865/1941.: Označovanie Židov a im na roveň postavených.

Tipy na čítanie

Mgr. Libor Bednár, PhD., člen redakčnej rady, zborový farár v Bratislave – Dúbravke

OD KONFLIKTU K SPOLOČENSTVU

SPOLOČNÁ EVANJELICKO-KATOLÍCKA PRIPOMIENKA
REFORMÁCIE V ROKU 2017
SPRÁVA EVANJELICKO-RÍMSKOKATOLÍCKEJ
KOMISIE PRE JEDNOTU

OD KONFLIKTU K SPOLOČENSTVU spoločná evanjelicko-katolícka pripomienka reformácie v roku 2017

správa
evanjelicko-rímskokatolíckej komisie pre jednotu
(SSV 2020, s. 124)

Kresťanská cirkev vo svojich dejinách prechádzala obdobiami, keď formulovala svoje učenie a zápasila o čo najvernejšie vyjadrenie svojej viery. V 4. storočí na konciloch v Nicey (325) a Konštantínopole (381) dominovala téma kristológie. Cirkevní otcovia dospeli k formulácii, že Ježiš Kristus, je jedna osoba v dvoch prirodzenostiach (božskej a ľudskej). Ježiš Kristus je pravý Boh a pravý človek.

V 5. storočí, v nadväznosti na predošlé výsledky predošlých koncilov, dospela v Chalcedóne (451) k zhode o učení o Trojici. V 16. storočí, v období reformácie, zase cirkev zápasila o správne učenie o ospravedlnení.

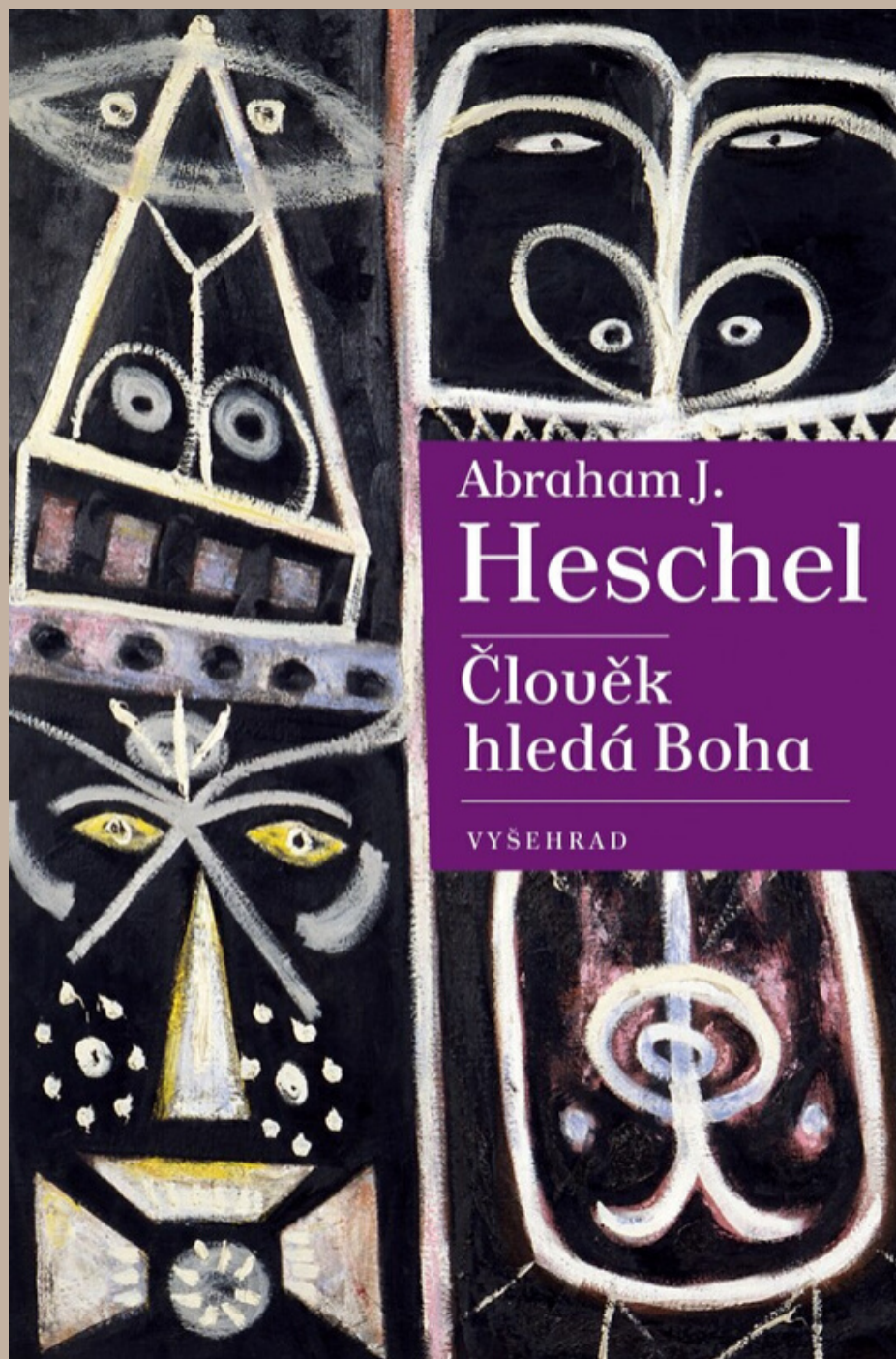
Od druhej polovice 20. storočia prebieha medzinárodný dialóg medzi rímskymi katolíckmi a evanjelikmi.

V súčasnosti téma dňa znie: „Cirkev – jej svedectvo svetu“. Nepriateľstvo a konfesijné protiklady cirkví poškodzujú dôveryhodnosť kresťanov. Konštatujeme, že veľa z toho, čo v minulosti cirkev rozdeľovalo, je dnes takmer neznáme. Nastala doba, keď „evanjelici a katolíci majú veľa dôvodov na to, aby prerozprávali svoje dejiny novým spôsobom.“

(s. 26) Doba stredoveku a veľkých protikladov je už za nami. Významný medzník v tomto ekumenickom dialógu bolo podpísanie dokumentu: „Spoločné vyhlásenie k učeniu o ospravedlnení“ medzi Rímskokatolíckou cirkvou a Svetovým luteránskym zväzom v roku 1999.

Konflikt, ktorý vznikol v 16. storočí, sa skončil a príčiny pre vzájomné odsúdenie viery jedných druhými sú dnes minulosťou (s. 115), konštatujú obe strany dialógu.

Vďaka patrí tímu prekladateľov za krásny a precízny preklad. Táto útlá kniha bola koncom minulého roka distribuovaná do našich cirkevných zborov. Bolo by veľkou škodou, keby zostala nepovšimnutou, založenou do knižnice. Môže nás inšpirovať k vzájomnej spolupráci s Rímskokatolíckou cirkvou na miestnej úrovni našich cirkevných zborov, a to nielen začiatkom roka počas ekumenického týždňa modlitieb za jednotu kresťanov.

ABRAHAM JOSHUA HESCHEL:

Člověk hledá Boha

O modlitbě a řeči symbolů

(Vyšehrad 2018, s. 168)

Abraham J. Heschel patří medzi najvýznamnejších židovských teológov 20. storočia. Pre nás nie je neznámym autorom.

V českom preklade vyšla jeho kniha „Šabat. Jeho význam pro současného člověka.“ (Academia Praha 2009, s. 96) a jeho prednášky o antropológii „Kto je člověk?“ (OIKOYMENEH, Praha 2017, s. 92).

Heschel v knihe „o modlitbe“ veľmi pútavým štýlom predstavil hlbokú a živú spiritualitu, ktorá vychádza z prorockej a chasidskej tradície. Jeho snahou je však osloviť človeka modernej doby. Niektoré jeho knihy sa stali svetovými bestselermi.

Abraham J. Heschel, rabín a profesor židovskej etiky a mystiky, sa aktívne zúčastnil ekumenických rozhovorov s predstaviteľmi kresťanských cirkví i ako pozorovateľ na 2. Vatikánskom koncile a svojimi názormi ovplyvnil kľúčové dokumenty, ktoré vzišli z tohto koncilu. Za osobitnú zmienku stojí jeho svojský literárny štýl so silnými poetickými výrazovými prostriedkami. Čitateľ niekedy zostane v zamyslení, či má žasnúť nad hĺbkou obsahu alebo krásou formy, ktorou je obsah vyjadrený. Popri kvalite textu je tu vysoká miera inšpiratívnosti a provokatívnosti.

Nová publikácia Bratislavského seniorátu ECAV na Slovensku

Viac než 600 stranová vedecká monografia pútavým spôsobom približuje obdobie od príchodu reformačných myšlienok na územie Bratislavskej stolice až po nové výzvy, ktorým museli evanjelici v tomto priestore čeliť po nástupe totalitného režimu v päťdesiatych rokoch 20. storočia. Text je obohatený o vyše stopäťdesiat obrázkov s mapami.

Luther reformációjának
története Pozsony megyében.
A pozsonyi egyházmegye történelme.

Die Geschichte der Reformation Luthers
auf dem Gebiet des Komitates Bratislava.
Geschichte der Bratislava Seniorate

Príbeh Lutherovej
reformácie na území
Bratislavskej stolice

Dejiny bratislavských seniorátov

Martin Kováč

cena: 14,90 €

Publikáciu si môžete zakúpiť na Seniorskom úrade v Modre-Kráľovej alebo si ju môžete objednať na: bas.ecav.sk@gmail.com alebo telefonicky na čísle: 0948 690 322